

JOHN NEWMAN

MARIA
V LITANIÍCH

EDICE AKORD V BRNĚ

KARDINÁL JOHN NEWMAN

MARIA V LITANIÍCH

Přeložil Jan Dokulil

1946

EDICE AKORD V BRNĚ

NA HROBY DRAHÝCH ZEMŘELÝCH
staví se kříže, tu a tam dřevěné, s nichž za několik
let jméno vyssaje slunce a smaže déšť, jinde želez-
né, na nichž nápisy zarostou rží a zakryje se nepa-
mětí památka na toho, kdo odpočívá pod drnem.
Déle všem nárazům a změnám času odolá kámen,
ten z našich polí, kopců a lomů, jehož zrnatost při-
pomíná také hlas hrdliček, skřivanů a lesních holu-
bů, v němž možno číst skromnost domácího dvora,
ale také sílu a urputný boj o život v dávnověkých
staletích. Na hrobech kněží je možno leckde spa-
třit kříž mramorový, bílý. Tobě však, drahá matko,
k železnému kříži, nad nímž se skláněla zelená ne-
besa mohutného kaštanu, který žádná sekyra mně
z paměti nevyseká, stavím teď něco dražšího, než
je mramor carrarský, tyto Litanie. Připisuji je památ-
ce Tvého jména, neboť není to dílo vědecké, nýbrž
část ž i v o t a Newmanovy l á s k y; neboť nikdy
nezapomenu na ono tiše zářivé světlo nedělního od-
poledne, kdy Ty sama v domě zvalas mě asi deví-
tiletého chlapce k modlitbě loretských litaní a
kdy po prvé jsem pocítil stesk pozemského života.
Slunce padalo na stůl přes zelenou, snad již očesa-
nou jabloni a kdesi za vsí hráli si chlapci. Mám po
Tobě modlitební knížky se zažloutlými kostěnými
deskami, které Ti byly slabikářem, podle něhož uči-
las mě víře v dobách zlých, za války a v převra-
tu, v syrovém počasí líčilas mi máj, a dnes listuje
v nich, poznávám dni svého mládí, poznávám, ko-

*lik to bylo Tvých vzdechů, nadějí a důvěřivého a
prostého pozvedání očí, kolikrát to byl zahleděný
zrak, kolikrát listy a věty měnily se Ti v krajinu
duchovní, ve vidění života, a já kněz se teď zde
nalézám jako květ Tvých modliteb, jako věno Tvé
víry, jako dílo Tvé svaté smrti. Neboť smrt jako
v souhrn snesla a rozsvítila tajemný smysl Tvého
života.*

Jan Dokulil

KVĚTEN – MĚSÍC PŘISLÍBENÍ

Proč jest vyvolen měsíc květen, abychom se v něm cvičili ve zvláštní pobožnosti k blahosla-
vené Panně?

Za prvé proto, že je to doba, kdy země vyrá-
ží v čerstvé listoví a puká v zelenou travu po
krutých mrazech a zimním sněhu, po syrovém
počasí a bouřlivých větrech a po dešti studeného
předjaří. Za druhé, že květy jsou na stromech
a květiny v zahradách. Za třetí, že dni se dlouží
a slunce vychází časněji a zapadá později. Proto,
že takové štěstí a rozradostnění zevnější přírody
jest vhodnou družkou naší pobožnosti k Té,
která jest Růží mystickou a Domem zlatým.

Někdo však řekne: „Ano, v našem kraji má-
me často černý, drsný máj.“ Ovšem, nezapírám
to, avšak přece aspoň potud mám pravdu, že při-
nejmenším je to měsíc *přislíbení a naděje*. I když
je někdy počasí špatné, přece je to měsíc, který
začíná a ohlašuje léto. Víme přes všechno, co je
v něm nevlídné, že pěkné počasí přijde, ať už
spíše nebo později. „*Jeť ještě daleko to vidění,*“
podle slov prorokových, „*splní se na konci a ne-*
zklame. Bude-li prodlévati, čekej, neboť jistě přijde,
dostaví se.“¹⁾

Květen pak jest měsícem, ne-li naplnění, ale-
spoň *přislíbení*; a zdaž právě to není pravý způ-

¹⁾ Hab 2. 3.

sob, jak se díváme nejvhodněji na blahoslavenou Pannu, svatou Marii, které jest tento měsíc zasvěcen?

Prorok volá: „*Vyjde prut z kořene Jesse a květ z kořene jeho vystoupí.*“¹⁾ Kdo jiný jest tím květem než naše blahoslavená Panna? Kdo jiný jest tím prutem či překrásným stonkem, na němž rozkvete květ, leč Maria, Matka našeho Pána, Maria, Máti Boží?

Bylo prorokováno, že Bůh přijde na zemi. Když se naplnily časy, jak to bylo zvěstováno andělem, přicházejícím k Marii? „*Zdrávas, milosti plná,*“ řekl Gabriel, „*Pán s tebou; požehnaná jsi mezi ženami.*“²⁾ Ona tedy byla jistým *přislíbením* přicházejícího Spasitele a proto též máj svým zvláštním názvem jest její měsíc.

²⁾ Is. 11. 1.

³⁾ Luk. 1. 28.

KVĚTEN – MĚSÍC RADOSTI

Proč jest květen zván měsícem Mariiným a zvláště jí jest zasvěcen? Mimo jiné důvody také proto, že on jediný jest v církevním roce dobou, která najednou nejvíce jest posvěcena, nejvíce sváteční a nejvíce radostná. Vždyť kdo by si přál, aby únor, březen anebo duben byl měsícem Mariiným, uváživ, že je to doba postu a pokání? Nebo kdo by chtěl prosinec, dobu adventní - čas naděje, ovšem, protože vánoce přijdou, avšak též čas zdrženlivosti? Vánoce samotné netrvaly celý měsíc. Ale vždyť přece leden má radostné Zjevení Páně s průvodem Neděl! Má, těch však ve většině roků jest ubráno pro naléhavý příchod Septuagesimy, devítníku.

Zato květen náleží k době velikonoční, která trvá 50 dní - a do té doby obyčejně připadne měsíc celý a první jeho polovice vždy. Největší svátek Nanebevstoupení Páně jest také v květnu, vyjma jednou nebo dvakrát za čtyřicet roků. Pentekostes, zvané též letnice, svátky svatodušní, jsou obyčejně v květnu a svátky Nejsvětější Trojice a Božího Těla jsou v něm nezřídka. Proto tedy máj je dobou, ve které se se pěje tolik alleluja, protože Kristus vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa a Svatý duch sestoupil namísto něho.

To jest tedy důvod, proč květen jest zasvěcen blahoslavené Panně. Maria jest první ze všech

tvorů nejvíc způsobilá, aby byla přijata od Boha za dítko, dítko nejdražší a nejbližší. Sluší se, aby tento měsíc náležel té, ve které jsme obzvláště oslaveni a radujeme se pro jeho velikou péči, kterou nám věnuje, pro vykoupení a posvěcení ve jménu nejsvětějšího Boha Otce, Boha Syna, Boha Ducha svatého.

Leč Maria není jen nejzpůsobilejší, aby byla dívkou Páně. Je také Matkou jeho Syna a je královnou všech svatých a v tomto měsíci Církev slaví svátky několika z těch největších vítězů, kteří smějí býti v její družině. První v řadě, 3. května, jest svátek Nalezení sv. Kříže, kdy uctíváme onu drahocennou krev, kterou Kříž byl polit ve dni Umučení. Archanděl Michael a svatí tři apoštolé mají své sváteční dni v tomto měsíci: sv. Jan, milovaný učedník, sv. Filip a sv. Jakub. Sedm papežů, dva z nich zvláště slavní: sv. Řehoř VII. a sv. Pius V.; také dva z největších Učitelů: sv. Athanáš a sv. Řehoř Naziánský; dvě svaté panny, obzvláště Bohem milované: sv. Kateřina Sienská, sv. Maria Magdalena z Pazzi a jedna svatá žena paměti nejhodnější v análech Církve, sv. Monika, matka sv. Augustina. A především světec v Církvi nám nejbližší, náš vlastní patron a Otec, sv. Filip, zabírá svou novénou a oktávou 15 dní z 31 dnů měsíce.¹⁾ Těch několik jmenovaných patří k nejvzácnějším plodům boží mnohotvárné milosti a tvoří dvůr své slavné Královny.

¹⁾ Sv. Filip je patronem Anglie.

MARIA JEST „VIRGO PURISSIMA“, PANNA NEJČISTŠÍ

Neposkvrněným početím nejblahoslavenější Panny jest míněna největší zjevená pravda, totiž že Marie byla počata v lůně své matky sv. Anny bez dědičného hříchu.

Od pádu Adamova všechno lidstvo, všichni potomci prarodičů jsou počati a narozeni v hříchu. Inspirovaný spisovatel volá v žalmu Miserere: „*neboť v nepravostech jsem se počal a hříších počala mně matka má*“.¹⁾ Onen hřích, který náleží každému z nás a jest náš od prvního okamžiku našeho života, jest hřích nevěry a neposlušnosti, pro nějž Adam ztratil Ráj. My, děti Adamovy, jsme dědicové následků hříchu jeho, ztrativše v něm duchovní roucho milosti a svatosti, které mu bylo dáno od Stvořitele při stvoření. V tomto stavu ztráty a vydědění my všichni jsme byli počati a zrozeni. A jediný řádný způsob, jak můžeme býti z něho vysvobozeni, je svátost křtu.

Avšak Maria *nikdy* nebyla v tomto stavu; byla od věčnosti rozhodnutím Božím z něho vyňata. Od věčnosti Bůh Otec, Syn a Duch svatý se rozhodl stvořiti člověka a předvídaje pád Adamův, rozhodl se vykoupiti celé lidstvo skrze svého

¹⁾ Ž. 50. 7.

Syna, jenž vezme na se tělo a trpěti bude na kříži. V témž nepochopitelném, věčném okamžiku, ve kterém Syn Boží byl zplozen Otcem, bylo rozhodnutí naplněno vykoupením lidstva skrze něho. Ten, jenž byl zplozen od věčnosti, byl zrozen podle věčného rozhodnutí, aby nás zachránil v čase a aby vykoupil všechna lidská pokolení. A vykoupení Mariino bylo přesně určeno a jakoby jmenováno tím zvláštním způsobem, jež my zveme Neposkvrněným početím. Bylo určeno, ne že Maria má býti *očistěna* od hříchu, nýbrž že má být od prvního okamžiku svého bytí před hříchem *ochráněna*, že ďábel nikdy nebude míti na ní podílu. Proto byla dítkem Adama a Evy, jako by oni nikdy nebyli padli; nikdy se s nimi nesdílela o jejich hřích, naopak, zdědila dary a milosti, které Adam a Eva měli v ráji, a v míře ještě daleko větší. To jest její zvláštní výsada a základ všech spasitelných pravd, které jsou nám zjeveny, Jí zplna náležejíce. Řekněme tedy se všemi svatými: *Maria, Panno nejčistší, bez dědičného hříchu počatá, oroduj za nás!*

MARIA JEST „VIRGO PRAEDICANDA“, PANNA SLAVNÁ

Maria jest Virgo praedicanda, to jest Panna, která má býti velebena, doslova, o které se má *kázati*.

Jsme zvyklí v kázáních rozhlašovati to, co jest podivuhodné, zvláštní, zřídka vídané, nové, důležité. Tak na příklad, když Kristus Pán už už měl přijíti, sv. Jan Křtitel o něm *kázal*, nebo apoštolé šli do širého světa a *kázali* Krista. Co jest nejvznešenější, nejzvláštnější, nejdražší výsadou Mariinou? Že byla bez hříchu. Jakási žena ze zástupu zavolala na Pána našeho: „*Požehnaný život, který tebe nosil!*“¹⁾ On odpověděl, „*požehnanější jsou ti, kdož slyší slovo Boží a přijímají je!*“²⁾ Tato slova se naplnila v Marii. Byla naplněna milostí, aby se stala Matkou Boží. Avšak samo o sobě bylo větším darem, býti tak posvěcenou a tak čistou, než její mateřství. Náš Pán vskutku nemohl se státi jejím synem, dokud by ji dříve neposvětil; avšak přesto větším požehnáním jest skvost tak dokonalé svatosti. Pro tuto přednost jest tedy *Virgo praedicanda*. Zaslouží si, aby bylo o ní kázáno všude, protože se nikdy nedopustila hříchu, ani nejmenšího, pro-

¹⁾ Luk. 11. 27.

²⁾ Luk. 11. 28.

tože hřích neměl u ní místa, protože skrze plnost boží milosti nikdy nepomyslila myšlenku či nepromluvila slova či neučinila skutku, čím by se méně líbila všemohoucímu Bohu, protože na ní se ukázal jeho největší triumf nad nepřítelem duší. Pročež když se zdálo, že je všechno ztraceno, aby ukázal, co Bůh může učiniti pro nás všechny, umíraje za nás, aby ukázal, čeho lidská přirozenost, jeho dílo, je schopna přijmouti, aby ukázal, jak naprosto může zničití nejzazší úsilí, nejzhuštěnější zlo nepřítele a proměnití v opak všechny důsledky pádu, náš Pán začal, třebas dříve než sám přišel, konati svůj nejpodivuhodnější čin vykoupení v osobě té, která se měla státi jeho Matkou. Za cenu krve, která se měla prolíti, účinně zasáhl a zabránil, že nepropadla hříchu Adamovu, už dávno před tím, než podal za ni zadostiučinění na kříži. A proto kážeme ji, ženu, která je předmětem podivuhodné milosti.

. Dále byla *Virgo praedicanda* ještě z jiného důvodu: Kdy a jaké věci kážeme? Kážeme to, co jest neznámé, co se může *státí* známým. Proto se říká v Písmu o apoštolech, že „*kázali Krista*“. Komu? Těm, kdož ho neznají – pohanskému světu. Ne těm, kteří ho znají, nýbrž těm, kteří ho neznají. Kázání je práce *postupná*: nejdříve jeden úkol, pak druhý. Tak byli pohané přivedeni do Církve *postupně*. A stejným způsobem rostla kázání o Marii před dětmi Církve, i pobožnosti k ní *rostly*, rostly postupně s krácejícími věky. Nekázalo se o ní tolik v dřívějších časech. Nejdřív byla v kázáních rozhlašována jako

Panna panen, potom jako Matka Boží, potom slavena pro své nanebevzetí, potom jako útočiště hříšníků, posléze jako Neposkvrněné početí. A tento poslední bod se stal předmětem zvláštních kázání v nynějším století;¹⁾ tak tedy to, co bylo nejprvnější v její vlastní historii, je poslední, co na ní Církev poznává.

¹⁾ Dogma o Neposkvrněném početí bylo prohlášeno r. 1854; zjevení Panny Marie v Lurdech se stalo r. 1858.

MARIA JEST „MATER ADMIRABILIS“, MATKA PODIVUHODNÁ

Když Maria, Virgo praedicanda, Panna, která má býti hlásána, jest nazývána *Admirabilis*, chceme se tázati, jaký jest účinek kázání o jejím Neposkvrněném početí. Svatá Církev ji hlásá, káže o ní, že byla počata bez hříchu dědičného. A ti, kdož slyší, děti Církve, diví se, žasnou, obdivují se jí, jsou uchváćeni kázáním. Neboť jest to přednost velmi veliká.

Vždyť též o stvořené vznešenosti plni bázně přemýšlíme, když je tak veliká jako Mariina. Podobně mocný Stvořitel sám praví o sobě, když Mojžíš toužil spatřiti jeho slávu: „*Nemůžeš spatřiti mou tvář, neboť člověku nelze mne spatřiti a býti živ.*“¹⁾ A svatý Pavel praví: „*Náš Bůh jest oheň šířající.*“²⁾ A když sv. Jan, svatý jak on byl, uviděl toliko lidskou přirozenost Pána našeho, jak jest na nebesích, *padl k nohám jeho jako mrtvý;*³⁾ a stejně, když pohlíží na zjevení andělů. Sv. Daniel, když se mu zjevil svatý Gabriel, „*omdlel a ležel ztrnulý, obličejem přitisknut k zemi.*“⁴⁾ Když tento veliký archanděl přišel k Zachariáši, otci svatého Jana Křtitele, Zachariáš také „*ulekl se a bázeň připadla na něho.*“⁵⁾ Avšak

1) Ex. 33. 20.

4) Dan. 10. 9.

2) Žid. 12. 29.

5) Luk. 1. 12.

3) Zjev. 1. 17.

jinak tomu bylo s Marií, když týž sv. Gabriel přišel k ní. Byla vskutku užaslá a chvěla se při jeho *slovech*, protože ji, která byla tak pokorného smýšlení, oslovil „milostiplná“ a „požehnaná mezi ženami“; avšak byla s to, snést jeho pohledy.

Dvěma věcem se z toho učíme: za prvé, jak veliká byla svatost Mariina, že mohla snést přítomnost anděla, jehož jas udeřil svatého proroka Daniele, že omdlel - a skoro až na smrt; a za druhé, od té doby jest mnohem světější než anděl, a my o tolik méně svati než Daniel, pročez hle, jak silný důvod máme, abychom ji nazývali Virgo Admirabilis, Pannou podivuhodnou, Pannou úctynejhodnější, pomyslíme-li na její nevýslovnou čistotu!

Mnozí lidé jsou tak pošetilí, tak slepí, tak přízemní, odvažující se domnívati, že Maria není tolik urážená zatvrzelým hříšníkem jako její božský Syn, a že si ji můžeme udělati přítelkyní a přímlovkyní, i když se k ní budeme blížit bez hlubokého zármutku nad hříchy, ba dokonce bez přání pravého pokání a bez předsevzetí, že se polepšíme. Jako by Maria mohla méně nenáviděti hřích a více milovati hříšníky než její Syn? Nikoliv, projeví svou přízeň jen těm, kteří si přejí zbaviti se svých hříchů; jak by jinak mohla býti sama bez hříchu? Nikoliv, jestliže nejdokonalejšímu z nás, podle Písma sv., jest „*krásná jako měsíc, výborná jako slunce, brozná jako vojenský šik spořádaný*“, ¹⁾ jaká teprve jest hříšníku nekajícímu?

¹⁾ Velep. 6. 9.

MARIA JEST „DOMUS AUREA“, DŮM ZLATÝ

Proč Maria jest nazývána „*dům*“? A proč jest nazývána „*zlatý dům*“? Zlato jest nejkrásnější, nejcennější ze všech kovů. Stříbro, měď a ocel mohou se zdáti oku dobrými, každý kov svým způsobem, avšak žádný z nich není tak drahocenný, tak nádherný jako zlato. Naskytne se nám málokdy příležitost viděti je ve velikém množství; leč ten, kdo viděl velkou kopu jasných zlatých mincí, ten ví, jak vzhled zlata jest velkolepý. Proto je v Písmu Svaté město obrazně nazýváno „*zlaté*“. „*Město,*“ praví sv. Jan, „*bylo ryzí zlato, jako by to bylo průzračné sklo.*“¹⁾ Ovšem, zamýšlí podati nám obraz podivuhodné krásy nebes, srovnává je s nejkrásnější hmotou, kterou můžeme viděti na zemi.

Proto též Maria jest nazývána „*zlatou*“; neboť její milosti, její ctnosti, její nevinnost, její čistota jest svrchovaného třpytu a oslňující dokonalosti, tak drahá, tak vynikající, že takřka ani andělé se nemohou dívati svýma očima na ni více, než my sneseme, patříce na veliké dílo z čistého zlata.

Avšak pozoruj dále, Maria jest „*zlatý dům*“, nebo raději bych řekl „*zlatý palác*“. Představme

¹⁾ Zjev. 21. 18.

si, že bychom viděli veliký palác nebo veliký kostel celý ze zlata, od základů až po střechu; taková úměrně co do počtu, různosti a rozsahu duchových předností jest Maria.

Proč však je nazvána domem či palácem? A čím palácem? Maria jest domem nebo palácem Velikého krále, Boha samého. Náš Pán, Syn boží z téže božské podstaty kdysi v ní přebýval. Byl jejím hostem; ne, více než hostem, neboť host přichází do domu a zase odchází. Avšak náš Pán vskutku se *narodil* v tomto domě. Vzal své tělo a svou krev z tohoto domu, z těla a krve Panny Marie. Právem tedy byla učiněna z ryzího zlata, neboť ona měla dáti tvar tělu Syna božího. Byla *zlatá* při svém narození. Procházela ohněm svého utrpení jako zlato výhní a když byla vzata na nebesa, byla podle slov hymnu

: Above all the Angels in glory untold
Standing next to the King in a vesture of gold.¹⁾

¹⁾ nade všemi anděly v slávě, již nelze vylíčit, stojíc vedle Krále v zlatém plášti.

MARIA JEST „MATER AMABILIS“,
MATKA PŘEMILÁ

Proč jest Maria nazývána *Amabilis*? Protože byla bez hříchu. Hřích ve své pravé podobě jest cosi protivného, ale milost něco jasného, krásného, přitažlivého.

Přesto můžeme říci, že bezhříšnost sama nebyla dosti s to, aby vzbudila u lidí lásku, nebo aby se pro ni Maria nám stala drahou, a sice ze dvou důvodů: za první, protože nedovedeme milovat nikoho, kdo by nebyl jako my sami - a my jsme hříšníci; a za druhé, protože jenom svatý život její nemohl ji učinit příjemnou a okouzující, neboť svaté osoby, s kterými jsme se setkali, nebyly vždy roztomilé a my je nemůžeme milovati, ačkoliv k nim můžeme vzhlížeti s úctou velikou.

Co se týká prvního důvodu, můžeme připustiti, že zlí lidé nemilují, nemohou milovati lidi spravedlivé; avšak naše blahoslavená Panna Maria jest nazývána *Amabilis* čili líbezná, přemilá, neboť jest taková *dětem církve*, ne těm, kteří jsou mimo Církev, kteří jí ani neznají. A nikdo, leč dítko Církve, nemá ve své duši zbytky boží milosti, jež by ho naučila dostatečně ji milovati - ač toho velmi potřebuje - a aby jeho bytost se stala schopnou lásky k ní. To na vysvětlenou první myšlenky postačí.

Těžší jest, co se týče druhé myšlenky, totiž jak si máme vysvětlit, že Naše Paní za svého života na zemi přitahovala k sobě lidi a budila v nich lásku; snad jen tím, že byla svatá? Uvažme, že svatí neměli vždy toho daru, aby jiné přitahovali.

Abychom to pochopili, musíme si vzpomenouti, že jest veliký rozdíl mezi duší blahoslavené Panny, která *nikdy* nezhřešila, a duší, ač svatou, přece poskvrněnou kdysi hříchem Adamovým. Neboť tato duše, byť i po křtu a pokání, nutně trpí duchovními ranami, následky to onoho hříchu. Svatí lidé vskutku se nedopouštějí nikdy *smrtelného* hříchu; ba někdy se nedopustili za celý svůj život ani jediného hříchu těžkého. Avšak svatost Mariina je předčí. Nedopustila se ani *lehkého* hříchu a o této zvláštní výsadě není známo, že by kdy náležela někomu jinému leč Marii.

Nuže, jakýkoliv nedostatek lásky a obliby, sladkosti, přitažlivosti, který u svatých vskutku jest, vzniká ze *zbytků* hříchu nebo naopak, z nedostatku svatosti chybí též dostatečná síla přemoci špatné sklony přirozenosti ať tělesné, ať duševní. Avšak co se týká Marie, její svatost byla tak veliká, že kdybychom Marii byli spatřili a slyšeli, nebyli bychom schopni říci těm, kteří by se nás na ni ptali, nic jiného, než že je andělská a nebeská.

Ovšem, její tvář byla velice krásná; než nebyli bychom schopni vzpomenouti si, zda byla krásná či ne; nevzpomněli bychom si ani na

jediný rys, protože to byla její duše bez hříchu, která zírala z jejích očí a mluvila jejími ústy a kterou bylo slyšeti v jejím hlase a která ji objímala celou celičkou. Ať stála či kráčela, ať se smála či byla smutna, její duše bez hříchu to byla, která dovedla podmaniti si všechny, ve kterých zbylo něco milosti, nějaký zbytek milosti, aspoň jakási láska k svatým věcem. Božská melodie byla ve všem, co mluvila a konala - v její podobě, v jejím dechu, v jejím chování, že okouzila každé upřímné srdce, jež přišlo blíže k ní. Její nevinnost, její pokora a skromnost, její prostota, upřímnost a pravdivost, její nesobeckost, její nepředstíraný zájem o každého, s kým se stýkala, její čistota - to byly vlastnosti, pro které byla tak lásky hodna; a kdybychom ji viděli nyní, ani první, ani druhá naše myšlenka by nepřipomínala, co pro nás může učiniti u svého Syna (ačkoliv může učiniti tolik), nýbrž na prvním místě bychom mysleli: „ó jak krásná!“ a druhá naše myšlenka by byla: „ó jaká jsme my ošklivá a protivná stvoření!“

MARIA JEST „ROSA MYSTICA“, RŮŽE TAJEMNÁ

Čím se stala Maria, *Rosa mystica*, vzácnou, jemnou, dokonalou květinou božího duchového stvoření? Stalo se to tím, že byla zrozena, živena a ochraňována v mystické zahradě čili v Ráji božím. Písmo užívá obrazu zahrady, chce-li mluvit o nebesích a jejich požehnaných obyvatelích. Zahrada jest místo na zemi, vyhrazené stromům a rostlinám, všem dobrým, všem rozmanitým věcem, které jsou sladké chuti nebo vonné čichu nebo krásné na pohled nebo užitečné pro pokrm; a v smyslu duchovním znamená zahrada domov blažených duchů a svatých duší, bydlících tam pohromadě, duší, které zároveň kvetou a zároveň plody přinášejí, duší, které přišly, aby rodily v pečlivém hospodářství božím květy a plody milosti, květy krásnější a vonnější všech květů jiných zahrad, plody jemnější a výbornější než jsou všechny, které může vypěstovati hospodář pozemský.

Vše, co Bůh učinil, vypráví o svém Tvůrci; hory hovoří o jeho věčnosti, slunce o jeho neměnnosti a větry o jeho všemohoucnosti. Stejným způsobem květiny a úroda mluví o jeho svatosti, jeho lásce, jeho prozřetelnosti. A jaké jsou květy a ovoce, takové musí být místo, na kterém jsou nalezeny. Lze říci, ježto byly nalezeny

▼ zahradě, že také zahrada má přednosti, které mluví o Bohu, neboť jest jejich domovem. Na příklad bylo by zcela mimořádné, kdybychom našli květiny překrásné na horských útesích nebo vzácné ovoce v písečných pustinách. Avšak jako květy a ovocem jsou míněny v mystickém smyslu dary a milosti Ducha svatého, tak zahradou jest mysticky míněno místo duchovního odpočinku, míru, klidu, občerstvení a potěšení.

Naši prarodiče byli postaveni do „*zahrady rozkoše*“, zastíněné stromy „*krásnými na pohled a příjemnými, aby se z nich jedlo*“, ¹⁾ se Stromem života uprostřed a řekou k svlažování země. Tak náš Pán, mluvě s kříže ke kajícímu lotrovi, nazývá požehnané místo, nebesa, kam ho chtěl přivést, „*rájem*“, čili zahradou rozkoše. Proto sv. Jan v Apokalypse mluví o nebesích, o paláci božím jako o zahradě či ráji, v němž je Strom života, přinášející své plody každého měsíce.

Taková byla zahrada, kde *Růže tajemná*, Neposkvrněná Maria, byla ochraňována a živena, aby se stala Matkou všesvatého Boha, od narození až do zasnoubení se sv. Josefem, po třináct roků. Tři léta byla v rukou své svaté matky, sv. Anny, a pak deset let byla živa v chrámě božím. Zde, v požehnaných zahradách, možno říci, žila sama sobě, ustavičně navštěvována rosou boží milosti a vyrůstajíc víc a více v nebeskou květinu, až na konec se stala vhodným příbytkem Nejsvětějšího. Bylo to prostě důsledkem Nepo-

¹⁾ Gen. 2. 9.

skvrněného početí. Vyjma ji, všechny nejkrásnější růže v ráji byly dotčeny snětí a byly v nebezpečí, že budou napadeny červem a kobylkou. Všechny, vyjma Marii; ona od počátku byla dokonalá ve své líbeznosti a své kráse a konečně, když anděl k ní přišel, našel ji „plnou milosti“, jež v ní byla ve svrchované míře od prvního okamžiku jejího života.

MARIA JEST „VIRGO VENERANDA“, PANNA CTIHODNÁ

Slova „ctihodný“ užíváme obyčejně o tom, co jest staré. A to proto, že jen co je staré, má po- nejvíce vlastnosti, vzbuzující vážnost a úctu.

Velkolepé dějiny, ryzí charakter, plnost ctno- stí, laskavost, zkušenost budí naši úctu, avšak obyčejně mládí nepřináleží.

Že však tomu není stejně u svatých, vidíme hned, podíváme-li se na ně pozorně. Krátký je- jich život je dlouhým životem. Tak praví Písmo svaté: *„Neboť stáří ctihodné není dlouhověkost, aniž počtem let měřeno bývá, ale šediny jscu člo- věkovi moudrost a věk starý - život neposkvrně- ný. Spravedlivý však, byť i před časem smrti za- chvácený, v pokoji bude. Došed v krátku vrcholu mravnosti vyplnil časy mnohé.“*¹⁾

Nuže, jest tu i pohanský spisovatel, nevědou- cí ničeho o svatých, který tvrdí, že též dětem, všem dětem, by se měla vzdávati úcta veliká, a to pro jejich život, jenž je posud nevinný. A toto vědomí jest pocítováno daleko široko a vyjádře- no ve všech krajích; aspoň tolik, že pohled na ty, kdož nezhřešili (to jest, kteří nejsou ještě tak staří, aby padli do smrtelného hříchu), pro je- jich doopravdy nevinné, usmívající se mládí, čas-

¹⁾ Moud. 4. 7. másl.

to zmátl a obrátil lupiče nebo vraha přímo v jejich zlém jednání, naplnil ho náhle bázní a přivedl ho, ne-li k pokání, aspoň ke změně úmyslu.

A bychom přešli z nejnižšího k Nejvyššímu, co řekneme o Věčném Bohu (můžeme-li vůbec o něm mluvit) leda to, že On, *protože* jest věčný, jest ustavičně *mladý*, bez počátku, proto beze změny, a v plnosti a dokonalosti svých nepochopitelných přívlastků stejně nyní jako před tisíci lety! Příhodně jest nazýván v Písmu „*Starcem velikého věku*” a proto jest nekonečně ctihodný; posud nepotřebuje stáří, aby ho učinilo úctyhodným. Skutečně nemá žádného z těchto lidských podmínek k úctyhodnosti, které mu musí svatí spisovatelé obrazně připisovati, aby chom my pocítili hlubokou pokoru a uctivou bázeň, již jsme povinni chovati, myslíme-li na něho. A stejně tomu jest, když myslíme na velikou Matku Boží, pokud jen tvor může se podobati Stvořiteli. Její nevýslovná čistota a naprostá neposkvrněnost stínem jakéhokoliv hříchu, její Neposkvrněné početí, její věčné Panenství – tyto její přednosti (třebas byla tak neobyčejně mladičká, když k ní Gabriel přišel) jsou s to, aby nás přiměly zvolati prorockými slovy Písma s bázní a jásáním: „*Tys sláva Jerusalema, tys radost Izraele, tys čest lidu našeho; protož i ruka Páně posilnila tebe a pro tu věc požehnána budeš na věky.*“¹⁾

¹ Jud. 15. 10.

MARIA JEST „SANCTA MARIA“, SVATÁ MARIA

Bůh samotný může činiti si nárok na přívlastek *svatosti*. Proto zpíváme v Hymnu „tu solus sanctus“, „jen Ty sám jsi svatý“. Svatostí míníme stav býti prost jakýchkoliv skvrn, stínů a porušení duchové přirozenosti; a to jest v úplném rozporu s hříchem a vinou.

Říkáme, že Bůh sám jest *svatý*, ačkoliv vpravdě *všechny* jeho vysoké přívlastky jsou u něho v takové plnosti, že se právem může o něm říci, že je má on sám. Proto náš Pán řekl mladíku ona slova o dobrotě: „*Nikdo není dobrý leč Bůh sám.*“¹⁾ On sám jest Síla, sám jest Moudrost, sám jest Prozřetelnost, Láska, Milosrdenství, Spravedlnost, Pravda. Ano, jest tomu tak; avšak svatost jest označena jako jeho zvláštní přednost, protože označuje více než ostatní jeho vlastnosti, nejen povýšenost nad všemi jeho tvory, nýbrž i důrazně jeho odlišení od nich. Proto čteme v knize Job: „*Zda-li člověk, přirovnán k Bohu, spravedliv nalezen bude, nebo ten, jenž z ženy se zrodil, bude shledán čist? Hle, ani měsíc nesvítí, ani hvězdy nejsou čisté před obličejem jeho.*“²⁾ „*Hle, mezi svatými jeho žádný neproměnitelný, a nebesa nejsou čistá před obličejem jeho.*“³⁾

¹⁾ Mark. 10. 18.

Job. 15. 15.

²⁾ Job. 25. 4. 5.

Toho si musíme všimnouti a pochopiti to na prvním místě; avšak za druhé víme též, že Bůh ve svém milosrdenství udělil svým rozumným tvorům svých vlastností v rozličném množství a především svatosti, která jest nejdůležitější. Adam, na příklad, od času, kdy byl stvořen, byl nadán nad svou lidskou přirozenost milostí boží, aby ho spojila s Bohem a posvětila ho. Milost jest tedy zvána svatou milostí a proto, že jest svatá, jest spojujícím principem mezi Bohem a člověkem. Adam v Ráji mohl mít vědění i umění a mohl mít mnoho ctností, avšak dary ty nespojovaly ho se svým Stvořitelem. Svatost to byla, která ho spojovala, neboť od sv. Pavla jest řečeno: „*Bez svatosti nikdo Boha neužrjí.*“¹⁾

Když však člověk padl a ztratil tuto milost posvěcující, podržel dále ostatní rozličné dary; snad v určité míře poctivost, soucit, srdečnost a spravedlnost, avšak přece ty ctnosti ho s Bohem nespojují. Čeho potřebuje, je svatost. A proto prvním činem Boží dobrotivosti, který nám prokázal a který je zapsán v Evangeliu, bylo to, že nás vyzvedl ze stavu nemilosti, hlavně svátostí křtu a že udělenou milostí nám znovu otevřel bránu, tak dlouho zavřenou, mezi duší a nebem.

Vidíme tedy plnost názvu Naší Paní, voláme-li ji „*svatá Maria*“. Když Bůh chtěl připraviti lidskou matku pro svého Syna, to bylo důvodem, že jí dal, aby byla neposkvrněně počata. Začal, ne dávaje jí dar lásky nebo plnost pravdy nebo

¹⁾ Žid. 14. 15.

urozenosti nebo zbožnosti, ač podle potřeby je měla všechny. Avšak Bůh začal své dílo veliké, dříve než byla zrozena; dříve než mohla mysliti, mluvit nebo jednati, posvěcuje ji a tím čině ji obyvatelkou nebeského města, i když prozatím na zemi. „*Tota pulchra es, Maria!*“ Nikdy na ní nebyla hříchem zkřivena linie krásy. Tím se liší ode všech svatých. Bylo dosti velikých misionářů, vyznavačů, biskupů, církevních učitelů, kněží. Vykonalí veliká díla a vzali s sebou do nebe nespočetně konvertitů a pokání činících. Trpěli mnoho a oplývali zásluhami. Avšak Maria právě tím podobá se svému božskému Synu, že On, jsa Bohem, odlišuje se ode všech stvoření, jako ona odlišuje se ode všech svatých a andělů, neboť jest „*milosti plná*“.¹⁾

¹⁾ Luk. 1. 28.

MARIA JEST „REGINA ANGELORUM“, KRÁLOVNA ANDĚLŮ

Toto vznešené pojmenování se může vhodně spojit s Mateřstvím Mariiným, to jest se sestoupením Ducha svatého v Nazaretě po zvěstování archanděla Gabriela a s následujícím narozením Pána našeho v Betlemě. Maria, jako Matka Páně, přišla k němu blíže než kterýkoliv z andělů; ano blíže než serafové, kteří ho obklopují a ustavičně provolávají „svatý, svatý, svatý“.

Dva archandělé, kteří mají zvláštní ulohu, jak to líčí Evangelium, jsou sv. Michael a sv. Gabriel - oba jsou činně účastni při Vtělení: sv. Gabriel, když sv. Duch sestoupil na Marii, sv. Michael, když božské dítě se narodilo.

Sv. Gabriel pozdravil Pannu slovy: „*milostiplná*“ a „*požehnaná mezi ženami*“ a oznámil jí, že Duch svatý sestoupí na ni a že nositi bude syna, jenž bude synem Nejvyššího.

Že sv. Michael jí sloužil při narození syna Božího, čteme v Apokalypse, napsané od apoštola sv. Jana. Víme, že náš Pán přišel zříditi království boží mezi lidmi, ale sotvaže se narodil, musel snášeti prudké útoky světských mocností, které si přály zabít ho. Herodes mu usiloval o život, avšak byl zachráněn sv. Josefem, jenž jej i Matku jeho odvedl do Egypta. Sv. Jan však nám vypravuje v Apokalypse, že hlav-

ními strážci Matky a dítěta byli Michael a jeho andělé.

Nejdřív viděl sv. Jan ve vidění „*veliké znamení s nebe*“ (míní „nebem“ Církev nebo království boží): „*Žena oděná sluncem a měsíc majíc pod nohama, a na hlavě její koruna s dvanácti hvězdami*“ a když už měla porodit své Dítě, „*ukázalo se jiné znamení na nebi*“, „*drak veliký, rudý*“, to jest zlý duch, „*aby pohltil Dítě*“, ¹⁾ jakmile by se narodilo. Syn byl zachráněn svou božskou mocí, avšak ihned zlý duch onu ženu pronásledoval, ale sv. Michael a jeho andělé přišli ji zachránit a ďábla přemohli.

„*I nastal boj veliký v nebi*“, praví svatý apoštol, „*Michael a andělé jeho bojovali s drakem. A bojoval drak i andělé jeho.*“ ²⁾ *I svržen byl drak ten veliký, had ten starý, jenž slove ďáblem a satanem.*“ ³⁾ Nyní, stejně jako tehdy, Blahoslavená Matka Boží má zástupy andělů, kteří jí slouží; a ona jest jejich Královnou.

¹⁾ Zjev. 12. 1. - 4.

²⁾ Zjev. 12. 7.

³⁾ Zjev. 12. 9.

MARIA JEST „SPECULUM JUSTITIAE“, ZRCADLO SPRAVEDLNOSTI

Dnes nejdřív musíme rozvážiti, co jest míněno *spravedlností*, neboť to slovo, jak se ho užívá v Církvi, nemá téhož významu jako v běžné řeči. „Spravedlnost“ v našem rozjímání neznamená ctnost poctivosti, nestrannosti, přímosti, nýbrž je to slovo označující všechny ctnosti zároveň, dokonalý, ctnostný stav spravedlivosti duše neboli mravní dokonalost. Jest to cosi velmi blízkého tomu, co jest míněno *svatostí*. A tak tedy když Naše Paní jest nazývána „Zrcadlem spravedlnosti“, chce se tím říci, že jest zrcadlem zbožnosti, svatosti, nadpřirozené dobroty.

Dále jest třeba rozvážit, co tím míníme, volající ji *Zrcadlem*. Zrcadlo jest plocha, která odráží světelné paprsky, na př. tichá voda, uhlazená ocel nebo skleněná tabulka. Co odrážela Maria? „Odrážela“ našeho Pána; - než on jest nekonečná svatost. Ona tedy potud, pokud může tvor, odrážela jeho božskou svatost, a proto jest *Zrcadlem* svatosti, nebo jak praví litanie, *Spravedlnosti*.

Tážeme se, jak mohla zrcadliti jeho svatost? Proto, že s ním žila. Vidíme denně, jak se lidé stavají podobnými jeden druhému, žijí-li pohromadě milující se vespolek, manžel a žena, rodiče a děti, bratři s bratřími nebo sestrami, přátelé s přáteli.

teli, jak se časem neobyčejně sobě připodobní. Každý z nás to zná ze zkušenosti, jsme toho svědky na své vlastní oči a uši, ve výrazu rysů obličeje, v hlase, v chůzi, v řeči, ba dokonce v rukopise připodobňují se jeden druhému - a stejně pokud se týče myslí, mínění, vkusu, přesvědčení. A dále nepochybně ve stavu duší, jichž nevidíme, ať v dobrém či ve zlém.

Nyní rozvažuj, že Maria milovala svého božského Syna láskou nevýslovnou; a rozvažuj též, že ho měla při sobě po celých třicet roků. Což nevidíme, že byla milosti plná, *dříve* než ho počala v životě, tedy že musela mít nesmírnou nekonečnou svatost, když žila v úzkém styku s Bohem po třicet let? - Svatost řádu andělského, odrážejíc vlastnosti Boží v plnosti a přesnosti, jaké žádný světec na zemi, žádný poustevník, žádná svatá panna nám nemůže ani připomenouti! Vpravdě tedy jest Maria *Speculum Justitiae*, *Zrcadlo Boží Dokonalosti*.

MARIA JEST „SEDES SAPIENTIAE“, STOLICE MOUDROSTI

Maria jest tak nazývána v Litaniích, protože Syn Boží, jenž je zván v Písmu též „*Slovem*“¹⁾ a „*Moudrostí Boží*“, kdysi v ní přebýval a pak po zrození a v nejútlejším mládí byl chován na jejích loktech a na klíně jejím odpočíval. Proto jsouc skutečně lidským trůnem toho, jenž králuje na nebesích, vhodně jest nazývána *Stolicí Moudrosti*. Slovy básníkovými:

Jsouť trůnem jeho ňadra Tvá,
ó Matko přečistá,
a jestli něco pod nebem, jen tento trůn
Tvé Dítko nésti má.

Avšak její Syn jí náležel i po době dětství - byl jí poddán, jak nám vypravuje sv. Lukáš, a žil s ní v jejím domku, až odešel, aby kázal, - to jest nejméně po třicet roků. To nás přivádí k tomu, abychom rozjímali o ní, abychom rozjímali cosi podobného, ba příbuzného s tím, co nám včera bylo vnuknuto pod názvem „Zrcadlo Spravedlnosti“. Neboť tak blízká a ustavičná důvěrnost se Synem Božím stvořila v ní svatost nepochopitelně velikou, a nezbytně také vědění,

¹⁾ Jan 1. 1.

kterých nabyla za tak mnoho let, hovoříc s ním o věcech přítomných, minulých a budoucích, musela býti tak veliká a tak hluboká a tak rozličná a tak naprostá, že ač byla žena prostá, bez zkušeností a zvláštních příhod, přece musela předstihnouti ve vědění o stvoření, o vesmíru a historii největší filosofy, ve vědění bohovědném největší theology a v rozeznávání a vidění prorockém nejomilostnější z proroků.

Co jiného by bylo hlavním předmětem rozhovorů mezi ní a jejím Synem než podstata Boží, jeho vlastnosti, prozřetelnost a díla jeho všemohoucnosti! Nemohl jí vyložiti vznešená, věčná rozhodnutí a úmysly a vůli Boží? Nemohl ji čas od času zasvětit do všech otázek Studia, o nichž se nejdříve jednalo a pak byly uloženy v Církvi od časů apoštolů až po naše doby, a o všech, které se naskytnou až do konce, - ano o těch a ještě víc než o těch? Všechno, co jest nejasné, všechno, co jest jen ve zlomcích ve zjevení, mohlo jí býti předneseno jasně a prostě od Pána, jenž jest Světlo světa, ovšem v takové míře, v jaké lze člověkovu to pochopit.

A stejně co se týká událostí budoucích. Bůh mluvil k prorokům. Máme jeho slova v Písmu. Leč mluvil k nim v obrazech a podobenstvích. Jen jeden byl, totiž Mojžíš, jemuž dovolil mluvit tváří v tvář. „*Bude-li kdo mezi vámi prorokem,*“ praví Bůh, „*u vidění ukáži se jemu, aneb ve snách mluvit budu k němu. Ale není takový služebník můj Mojžíš... nebo ústy k ústům mluvím k němu: a zjevně, ne skrze podobenství a ob-*

razy, Hospodina vidí.“¹⁾) Bylo to největší předností inspirovaného zákonodárce židovského; než jak nízko, jak daleko byl za výsadou Mariinou! Mojžíš byl obdařen předností vidět Boha tu a tam, čas od času, avšak Maria po třicet roků ho doma vidí a slyší, jsouc mu tváří v tvář, mohouc se ho otázati na vše, co by ráda měla vysvětleno, jsouc si jista, že odpověď, kterou dostává, jest od Boha Věčného, který ani neklame, ani oklamán býti nemůže.

¹⁾ Num. 12. 6.-8.

MARIA JEST „JANUA COELI“, BRÁNA NEBESKÁ

Maria jest nazývána *Branou* nebeskou, neboť se stalo skrze ni, že náš Pán přišel s nebes na zemi. Prorok Ezechiel, prorokuje o Marii, volá: „*Brána tato zavřena bude: nebudeť otvírána, a muž nepůjde skrze ni, a bude zavřená Knížeti. Kníže sám sedati bude v ní.*“¹⁾

Nyní se to naplnilo, nejenom že náš Pán vzal na se tělo z jejího těla, že se stal jejím Synem, nýbrž - a to jest nejdůležitější - že zaujala místo v ekonomii Vykoupení. Naplnilo se to v jejím duchu a vůli stejně jako v jejím těle. Eva měla podíl na pádu lidském, ačkoli vlastně Adam představuje lidské pokolení, a její hřích učinil nás hříšníky. Eva začala a pokoušela Adama. Písmo praví: „*Viděla tedy žena, že by dobrý byl strom k jídlu, a očím pěkný, a na pohledění rozkošný, i vzala z ovoce jeho a jedla a dala muži svému, který také jedl.*“²⁾

Slušelo se tedy Božímu milosrdenství, že když žena začala *porušení* světa, aby opět žena začala jeho *uzdravení*, a že když Eva otevřela cestu osudnému skutku prvního Adama, Maria otevřela cestu vykupitelskému dílu druhého Adama,

¹⁾ Ez. 44. 2. 3.

²⁾ Gen. 3. 6.

totiž Pána našeho Ježíše Krista, jenž přišel, aby spasil svět smrtí na kříži. Proto Maria jest nazývána svatými Otcí druhou a lepší Evou, protože učinila první krok ke spáse lidstva, jež Eva uvrhla do zkázy.

Jak a kdy měla Maria podíl, počáteční podíl na obnově světa? Bylo to tehdy, když anděl Gabriel přišel k ní, aby jí oznámil velkou důstojnost, která má býti věnem jejím. Sv. Pavel nám poroučí „*vydati tělo své v oběť živou, svatou, Bohu libou*“.¹⁾ Musíme se nejen modliti svými rty a postiti se a činiti vnější pokání a býti cudni ve svých tělech, musíme též býti poslušni a čisti ve svých myšlenkách. A proto co se týče Blahoslavené Panny, byla to vůle Boží, aby se stala *dobrovolně a s plným pochopením* Matkou našeho Pána, a ne aby byla pouhým passivním nástrojem, jehož mateřství by nemělo zásluhy ni odměny. Čím vyšší boží dary, tím větší naše povinnosti. Nebylo lehkým podílem, býti tak důvěrně blízko Vykupiteli lidstva, jak se o tom přesvědčila později, když s ním trpěla. Proto tedy uvažujíc dobře o slovech andělových, dříve než dala odpověď – tázala se, zdali tak vznešeným činem nebude zmařeno Panenství, jež Bohu zaslíbila. Když jí anděl říká, že ne, pak s úplným souhlasem, z celého srdce, plna boží lásky, kterouž ji Bůh miloval, a plna vlastní skromnosti, volá: „*Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.*“²⁾ Tehdy, projevujíc souhlas, stala se *Branou nebeskou*.

¹⁾ Řím. 12. 1.

²⁾ Luk. 1. 38.

MARIA JEST „MATER CREATORIS“ MATKA STVOŘITELE

Je to název, o kterém bychom se měli domnívati spíše než o všech ostatních, že nemůže náležeti žádnému z tvorů. Při prvním pohledu byli bychom pokoušeni říci, že uvádí ve zmatek naše základní ideje o Stvořiteli a stvoření, o Věčném a časném, o samo sebou Jsoucím a odvislém, avšak při dalším pečlivém rozvážení uvidíme, že ho nemůžeme upříti Marii, aniž bychom popřeli božské vtělení – to jest největší a fundamentální pravdu zjevení, totiž, že Bůh se stal člověkem.

A to bylo chápáno už v nejstarším věku Církve. Křesťané byli zvyklí od počátku nazývati Blahoslavenou Pannu „Matkou Boží“, neboť věděli, že je nemožno popříti její jméno, aniž by popřeli slova sv. Jana „Slovo – to jest Bůh Syn – *tělem se stalo*“.¹⁾

A v krátké době se shledalo, že jest nutno prohlásiti tuto pravdu hlasem ekumenického koncilu církevního. Neboť jako důsledek odpírání, jež chovali lidé k Tajemství, vyvstal blud, že prý náš Pán nebyl pravým Bohem, nýbrž jen člověkem, jenž se odlišuje od nás jedině v tom, že Bůh v něm přebýval, stejně jako přebývá ve všech

¹⁾ Jan 1. 14.

lidech, toliko ve větší míře; jako Duch svatý přebývá v andělech a prorocích, jako bydlí v chrámu, nebo dále jako náš Pán dlí ve svato-stánku v kostele. A tehdy shledali biskupové a věrný lid, že není možno jiným způsobem zničit tuto falešnou a zlou nauku, leč když prohlásí zcela určitě a za článek víry uznají, že Maria jest nejen matkou člověka, nýbrž i Bohorodičkou. A od té doby název Mariin „*Matka Boží*“ stal se tím, co jmenujeme dogmatem neboli článkem víry.

To nás vede k vyššímu ponětí o této invokaci. Jest více podivuhodné, že takový název byl dán Marii, než učení, že Bůh, aniž přestal býti Bohem, mohl se státi člověkem? Jest více tajemné, že Maria mohla býti Matkou Boží, než to, že *Bůh* mohl býti *mužem*? Tato poslední myšlenka, jak jsem řekl, jest základní pravdou zjevení, dosvědčenou proroky, evangelisty a apoštoly v celém Písmu. A co může býti užitečnějšího a radostnějšího, než podivuhodná přislíbení, která vyplývají z pravdy o Marii Bohorodičce – největší zázrak, že se stáváme bratry našeho Boha, že všichni v budoucnu budeme povýšeni samým Vtěleným Bohem na místo, kde andělé přebývají, budeme-li žít zbožně a zemřeme-li v boží milosti, že naše těla budou vzkříšena z prachu a budu vzata do nebe, že budeme skutečně spojeni s Bohem, že budeme účastni božské přirozenosti, že každý z nás, s duší a tělem, bude pohřížen do propasti slávy, obklopující Všemohoucího, že ho budeme viděti a požívat jeho sva-

tosti, zplna podle slov textu: „Kdokoliv bude
činiti vůli Otce mého, který jest v nebesích, ten jest
mým bratrem, mou sestrou a mou matkou.“¹⁾

¹⁾ Mark. 3. 35.

MARIA JEST „MATER CHRISTI“, MATKA KRISTOVA

Každá z invokací Mariiných má svůj zvláštní význam a smysl a může býti předmětem určité meditace. Nyní jest námi vzývána jako *Matka Kristova*. Z jakého důvodu ji tak nazýváme? Abychom si připomněli, že ona jest, o níž se od počátku prorokovalo a k níž se pozvedaly naděje a modlitby všech svatých, všech věrných ctitelů božích, všech, kteří „*vyhlíželi spásu Israele*“¹⁾ v každé době, dokud vykoupení nena-stalo.

Náš Pán byl nazýván Kristem nebo Mesiášem od židovských proroků a židovského národa. Dvě slova *Kristus a Mesiáš* značí totéž. Překládají se jedním slovem „Pomazaný“. Za starých dob byly tři veliké úřady nebo duchovní zřízení, jimiž Bůh sděloval vůli svou vyvolenému národu, Israelitům neboli Židům, tak byli totiž později nazýváni, a to úřad kněžský, královský a prorocký. Ti, kteří byli vyvoleni Bohem pro některý úřad, byli slavnostně pomazáni olejem – značícím milost boží, která jim byla dána pro jejich veliké povinnosti. Avšak náš Pán byl vším zároveň, knězem, prorokem i králem – knězem, protože sám sebe obětoval za naše hříchy, pro-

¹⁾ Luk. 2. 25.

rokem, protože nám zjevil svatý zákon Boží, a králem, protože nad námi vládne. Proto on jest jediným pravým Kristem.

V očekávání příští velkého Mesiáše Hebreové, vyvolený národ, zírali z věků do věků. Spasitel měl přijíti, aby uvedl všechny věci na správnou míru. A úzce byly spiaty dvě důležité otázky, které jim ustavičně tanuly na mysli, *kdy* přijde a *kdo* bude jeho matkou. Byloť jim řečeno hned na počátku, že nesestoupí s nebe, nýbrž že se narodí z Ženy. Po pádu Adamovu už řekl Bůh, že *símě Ženy*¹⁾ potře hlavu Hadovu. Kdo tedy měl býti tou Ženou, tak významně označenou padlému pokolení Adamovu? Na konci mnoha století bylo dále zjeveno Židům, že veliký Mesiáš nebo Kristus, *símě Ženino*, bude zrozen z jejich rasy a v určitém kmeni ze všech dvanácti, na něž byl jejich národ rozdělen. Od té doby každá dívka označeného kmene se domnívala, že ona má největší privilegia, že ona bude matkou Mesiáše, Krista; neboť bylo jasno, že matka toho, jenž sám jest tak vznešený, musí být také vznešená a dobrá a požehnaná. Proto mimo jiné důvody byl v takové vážnosti stav manželský, neboť se všichni domnívali, že manželství jest nutné zařízení pro jeho příchod, nevědouce nic o tajemství zázračného početí Kristova, ani o tom, kdy se opravdu stane.

Proto i Maria, kdyby bývala byla jako jiné ženy, byla by toužila po manželství, aby též měla

¹⁾ Gen. 3. 15.

naději, že bude nositi Velikého Krále. Leč ona byla příliš pokorná a příliš čistá, a na to nemyslíla. Bylo jí vnuknuto, aby si zvolila lepší stránku služby boží, která nebyla známá Židům - stav panenství. Dala přednost tomu, býti raději jeho Nevěstou nežli jeho Matkou. A zcela důsledně, když anděl Gabriel jí oznámil vysoké určení, bála se a odpírala, až byla ujištěna, že není nutno, aby zrušila své předsevzetí a přestala žíti životem panenským, zcela oddána Bohu.

Tak se stala Matkou Kristovou, ne jak zbožné ženy po mnoho věků ho očekávaly, nýbrž odmítajíc milosti takového mateřství, získala je působením milosti vyšší. A v tom jest plný smysl slov sv. Alžběty, když Maria Panna ji navštívila, slov, kterých i my užíváme v Pozdravení: „*Požehnaná jsi mezi ženami a požehnaný plod života tvého.*“¹⁾ A proto také modlíce se litanie vzdáváme úctu Bohu Duchu svatému, skrze něhož je Pannou a Matkou zároveň.

¹⁾ Luk. 1. 42.

MARIA JEST „MATER SALVATORIS“, MATKA SPASITELE

Na tomto místě musíme pochopiti jako při rozjímání včerejším, co se míní, zveme-li Pána našeho Spasitelem, abychom porozuměli, proč se toho názvu užívá v Litaniích v jedné z invokací Mariiných.

Zvláštní jméno, pod nímž byl znám náš Pán dříve, než přišel, jak jsme se včera dověděli, bylo Mesiáš, Kristus. Tak byl znám Židům. Avšak když se v těle ukázal na zemi, byl znám pod novými třemi jmény, Syn Boží, Syn člověka a Spasitel. První jméno vyjadřuje jeho božskou přirozenost, druhé přirozenost lidskou, třetí jeho osobní poslání. Anděl, který se zjevil Marii, nazval ho Synem Božím, anděl, který se zjevil Josefovi, nazval ho Ježíšem, což znamená Spasitel, a stejně také ho nazvali Spasitelem andělé, když se zjevili pastýřům. Leč sám se zvláště nazývá Synem člověka.

Nejenom andělé ho zovou Spasitelem, též dva největší z apoštolů, sv. Petr a sv. Pavel, ve svých prvních kázáních. Sv. Petr ho nazývá „*Králem a Spasitelem*“¹⁾ a sv. Pavel volá „*Spasitel, Ježíš*“.¹⁾ A jak andělé, tak apoštolé nám říkají, proč jest tak nazývána – protože nás vysvobodil z moci

¹⁾ Srov. 2. Petr. 1. 11.

²⁾ Srov. Skutk. 13. 23.

zlého ducha, z viny a bídy našich hříchů. Proto anděl praví Josefovi: „*Nazveš jméno jeho Ježíš, neboť spasí lid svůj od hříchů jejich*“;¹⁾ a sv. Petr: „*Bůh ho povýšil za Krále a Spasitele, aby přinesl pokání Israeli na odpuštění hříchů.*“²⁾ A sám praví: „*Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co bylo zahynulo.*“³⁾

Nuže, nyní pozorujme, jak se to obráží v našich myšlenkách. Vysvobozovati otroky z moci nepřátelské znamená tolik, co bojovati. Náš Pán byl bojovníkem, protože byl Spasitelem. Nemohl osvoboditi zajatců bez boje, ani bez osobního utrpení. Nuže, kdo obzvláště nenávidí války? Na to pohanský básník odpovídá. „*Války,*“ praví, „*nenávidí matky.*“ Právě matky to jsou, které zvláště trpí ve válce. Mohou se honositi ctí, již jim získají jejich synové, leč ani taková čest nesetře jim s duší ani dost málo z dlouhého utrpení, úzkosti, obav, opuštěnosti a tísně, jež cítí matky vojáků. Tak tomu bylo i s Marií. Po třicet roků byla oblažována ustavičnou přítomností Synovou – ba on jí byl poddán. Avšak přišel čas, kdy po něm volal boj, pro který přišel na zemi. Rozhodně přišel, ne aby byl jen synem Marie, nýbrž aby byl Spasitelem lidstva, a proto tedy na konec od ní odešel. Poznala *potom*, co jest býti matkou vojáka. Opustil ji, víc ho neviděla, marně se pokoušela přijít mu blízko. Po léta žil v jejím náručí a pak aspoň v

¹⁾ Mat. I. 21.

²⁾ Luk. 19. 10.

³⁾ Skut. 5. 31.

jejím příbytku, – avšak nyní podle jeho vlastních slov, „*Syn člověka nemá, kam by hlavy složil*“.¹⁾ A pak, když několik let minulo, uslyšela o jeho zajetí, o soudu, plném posměchu a o jeho mučení. Naposled přišla mu blíže – kdy a kde? – na cestě na Kalvarii, a když byl vyzdvižen na kříž. A konečně držela ho zase v objetí, ano – když už byl mrtev. Ano, vstal z mrtvých, však tím ho přece nijak nezískala, neboť vstoupil na nebesa, kam ona ho ihned následovati nemohla. A zůstala na zemi po tolik roků – v péči vskutku jemu nejdražšího apoštola sv. Jana. Čím však byl i ten nejsvětější muž, srovnáme-li s ním jejího Syna, který byl též Synem Božím? Ó svatá Maria, Matko našeho Spasitele, v této meditaci jsme nyní náhle přešli do Tajemství bolestných, od Zvěstování Gabrielova k Sedmi tvým bolestem. Ty tedy budou předmětem další řady našich meditací.

¹⁾ Luk. 9. 58.

MARIA JEST „REGINA MARTYRUM“, KRÁLOVNA MUČEDNÍKŮ

Proč jest tak nazývána – ta, která nikdy ne-
utrpěla žádného úderu, žádné rány, žádného
bezpráví na svém posvátném těle? Jak může být
povýšena nad ty, jejichž těla vytrpěla násilí bez
soucitu a nejhroznější trýznění pro Pána našeho?
Jest vskutku královnou všech svatých, těch, kte-
ří *„chodí s Kristem v rouše bílém, neboť jsou toho
hodni“*.¹⁾ Avšak jak také těch, kteří *„byli zabiti
pro Slovo boží a pro svědectví, které vydali?“*²⁾

Dříve než odpovíme na tuto otázku, musíme
si vzpomenouti, že utrpení duševní může býti
stejně kruté jako utrpení tělesné. Lidé zlí, kteří
jsou nyní v pekle, a ti vyvolení boží, kteří jsou
v očistci, trpí jen na duších, neboť jejich těla jsou
ještě v prachu; než jak hrozné jest to utrpení!
A snad mnoho lidí ve vysokém věku může do-
svědčit tíhu a sílu smutku, který, jak se zdálo,
byl s to je rozdrtit, ačkoliv tělesného utrpení tu
nebylo.

Jaká zdolávající hrůza musela pojmuti Bla-
hoslavenou Marii, když viděla utrpení a ukřižo-
vání svého Syna! Její smrtelná úzkost byla me-
čem, pronikajícím srdce, jak prorokoval sv. Si-
meon v chrámě, když obětovala Ježíše. Když ani

¹⁾ Zjev. 3. 4.

²⁾ Zjev. 6. 9.

sám náš Pán nemohl snésti pomyšlení na to, co ho čeká, a byl při té myšlence polit krvavým potem, ana duše měla takový vliv na jeho tělo, zdaž to neukazuje, jak veliké může býti utrpení duševní? A bylo by tedy podivné, kdyby hlavu i srdce Mariino opustily všechny síly, když stála pod jeho Křížem?

Proto jest nejvlastnější matkou *mučedníků*.

MARIA JEST „VAS INSIGNE DEVOTIONIS“, NÁDOBA VZNEŠENÁ POBOŽNOSTI

Býti zbožný jest býti oddaný. Víme, co se míní oddanou ženou nebo dcerou. Jest to ta žena, jejíž myšlenky směřují k osobě hluboce a něžně milované. Stále svého miláčka sleduje očima, hledá ustavičně záminku, aby mu posloužila, a jsou-li její službičky sebe nepatrnější, přece aspoň ukazují, jak jsou důvěrné a jak ustavičné. A zvláště, je-li předmět její lásky sláb nebo v bolestech nebo blízek smrti, tím usilovněji dlí po jeho boku a nezná nic než jeho.

Příkladem takové naprosté oddanosti k našemu Pánu, že až v lásce sám na sebe zapomíná, jest sv. Pavel, jenž volá: *„S Kristem ukřižován jsem“*. A dále: *„Žiji pak nikoliv více já, nýbrž žije ve mně Kristus. Co však žiji v těle, žiji ve víře v Syna Božího, který si mně zamiloval a sama sebe vydal za mě.“*¹⁾

Třebas oddanost sv. Pavla ke Kristu Pánu byla veliká, oddanost Blahoslavené Panny byla daleko větší, neboť byla jeho Matkou, neboť měla jeho utrpení skutečně před svýma očima, neboť s ním žila v dlouhé důvěrnosti po třicet roků, neboť byla svou zvláštní, nevýslovnou svatostí

¹⁾ Gal. 2. 20.

jemu v duchu tak blízká. Když pak on byl posmíván, políčkován, bičován a přibit na Kříž, cítila vše stejně bolestně, jako by každá potupa a mučení, které se na něm páchaly, zasahovaly přímo ji. Mohla vykřikovati v agonii při každé jeho muce.

Nazývá se to Mariino *soutrpení* neboli utrpení se svým Synem. A stalo se to proto, že Maria jest „*Vas insigne devotionis*“.

MARIA JEST „VAS HONORABILE“
NÁDOBA POČESTNÁ

Sv. Pavel nazývá vyvolené duše nádobami počestnosti, *cti*, protože jsou vyvoleny, a *nádobami*, protože skrze lásku boží jsou naplněny božskou, nebeskou a posvěcující milostí. Oč spíše tedy Maria jest nádobou počestnosti, která má míti nejen milost Boží, nýbrž i pravého Syna Božího, utvořeného, pokud se týká těla, z těla jejího a z její krve!

Avšak tento přívlastek „honorabile“, je-li dán Marii, připouští další a zvláštnější smysl. Byla mučednicí bez hrubého *zneuctění*, jež se přidružovalo k utrpením mučedníků. Tito byli odvlékáni, vrháni do vězení zároveň s nejpodlejšími zločinci a hrubě uráženi nejsprostšími slovy a nejnečistějšími řečmi, jež jenom satan mohl vnuknouti. Ba věru, takové bolesti nevýslovné trpěly též svaté ženy, panny, nevěsty Kristovy, které pohané uchvacovali, mučili a usmrcovali. Nade všechny náš Pán sám, jehož svatost byla větší než svatost kteréhokoliv vznešeného stvoření nebo nádoby milosti – také on, jak dobře víme, byl bit pěstmi, ze šatů svlečen, bičován, posmíván, vláčen sem a tam a pak napiat, hřeby přibit, vyzdvižen na vysoký Kříž, na podívanou zpustlému davu.

Nuže ten, který snášel hanbu hříšníků za hříš-

níky, dopřál tohoto svrchovaného pohanění i své Matce, jež byla bez hříchu. Trpěla v duši, ne v těle. Pravda, v době, kdy on byl v agonii, byla též v agonii, při jeho utrpení trpěla stejně, byla ukřižována s ním. Kopí, které proniklo jeho prsa, proniklo jejího ducha. Než nebylo viditelných známek tohoto důvěrného mučednictví: stála tichá, usebraná, bez pohnutí, osamocená, pod křížem Syna, obklopená anděly a chráněná ve své panenské svatosti, aniž pohlédla na kohokoliv, kdo měl podíl na jeho Ukřižování.

MARIA JEST „VAS SPIRITUALE“, NÁDOBA DUCHOVNÍ

Býti *duchovním* jest tolik, co žíti ve světě duchů, – jak sv. Pavel praví: „*naše přebývání jest v nebesích*“.¹⁾ Býti *duchovně* vidoucím jest patřiti skrze víru na všechny dobré a svaté osoby, které nás skutečně obklopují, i když jich nevidíme svýma tělesnýma očima, patřiti na ně skrze víru tak živě, jako zíráme na věci na zemi, na zelený kraj, na modrou oblohu a třpytný jas. V tom je důvod, že vidění svatých lidí, jsou-li jimi obdařeni, jsou jen mimořádným pokračováním a korunou vidění podle nadpřirozeného nazírání všeho toho, co pravidelným působením milosti jest vždycky kolem nich.

Tato vidění potěšovala a posilovala Blahoslavenou Pannu ve všech jejích zármutcích. Andělé kolem ní jí rozuměli a ona rozuměla jim, zcela bezprostředně, čehož však nelze očekávat nám, kteří jsme zdělili po Adamovi poskvrnění hříchu. Nepochybně; leč nezapomeňme nikdy, že jako ona byla potěšována ve svých utrpeních anděly, tak i my jsme od nich v mnohých životních zkouškách posilováni, způsobem, jenž je nám příhodný, od týchž nebeských poslů Nejvyššího, ba dokonce od Všemohoucího Boha sa-

¹⁾ Filip. 3. 20.

mého, od Třetí Osoby Nejsvětější Trojice, která vzala na sebe úkol býti naším Parakletem, Ustavíčnou pomocí, Utěшитelem!

Nechť užijí všichni, kdož jsou obtíženi starostmi, této své posily, když začali vésti život duchovní. Budou-li volati k Bohu, odpoví jim. A kdyby ani jednoho přítele na zemi neměli, mají Jej, a on, cítil-li se svou Matkou, když visel na kříži, nyní jsa ve své slávě cítí i s nejslabšími a nejponíženějšími z lidu svého.

MARIA JEST „CONSOLATRIX AFFLICTORUM“, POTĚŠENÍ ZARMOUCENÝCH

Sv. Pavel píše, že Pán ho posiloval ve všech jeho souženích, aby také byl schopen přispěti na pomoc zarmouceným, a to povzbuzováním, jež přijal od Boha. Toto jest tajemství pravého potěšení: útěchu může přinést jiným ten, kdo sám byl velice zkoušen a cítil, jak sám jí potřebuje a dostalo se mu jí. Proto jest řečeno o Pánu našem: „*Poněvadž totiž sám trpěl byv zkušén, může pomoci těm, kteří jsou zkoušeni.*“¹⁾

Tato slova nám říkají, proč Blahoslavená Panna jest *potěšení zarmoucených*. Všichni víme, jak je *zvláštní* potěšení matčino, a jest nám dovoleno nazývati Marii naší Matkou od času, kdy Pán s Kříže ustanovil poměr *mateřství a synovství* mezi ní a sv. Janem. A ona obzvláště může utěšovat, protože trpěla víc než všechny matky vůbec. Ženy, při nejmenším jemnocitné ženy, jsou obyčejně ušetřeny drsné zkušenosti veřejných tržišť světa. Avšak ona po nanebevstoupení Páně byla poslána do cizích zemí stejně jako apoštolové, ovce mezi vlky. Ačkoliv sv. Jan se o ni staral jako sv. Josef za jejího mládí, Maria byla cizincem a poutníkem na zemi více než

¹⁾ Žid. 2. 18.

všichni světci boží, zcela v poměru ke své lásce k tomu, jenž *byl* na zemi a již odešel. Stejně jako musela s Děťátkem uprchnout přes poušť do pohanského Egypta, tak musela též po jeho vystoupení na nebesa vstoupiti na loď a plouti k pohanskému Efesu, kde žila a umřela.

Ó vy všichni, kteří jste uprostřed hrubých sousedů nebo posměvačných druhů nebo bezbožných známých nebo záštiplných nepřátel a jste bez pomoci, vzývejte Pannu Marii, vzpomínající na její utrpení mezi pohanskými Řeky a pohanskými Egyptany.

MARIA JEST
 „VIRGO PRUDENTISSIMA“,
 PANNA NEJMOUDŘEJŠÍ

Možná, že se vám nezdá na první pohled, že by ctnost *moudrosti* byla spojena s útrapami a zármutky naší Paní. Leč zde jest hledisko, s něhož se nám připomíná její moudrost v bolestech. Musíme připomenout, že ona není jen velikým vzorem života rozjímavého, nýbrž i praktického, a praktický život je zároveň životem pokání a moudrosti, jde-li o to, aby byl dobře prožit. Nuže, Maria byla zahrnuta vnější prací a těžkou službou stejně jako dnes kterákoliv milosrdná sestra. Ovšem, její povinnosti byly různé v různých dobách jejího života, když byla dívkou, ženou, matkou, vdovou. Než přece její život byl povinností den se dne a s hodiny na hodinu. Jako cizinka v Egyptě měla povinnosti vůči ubohým pohanům, mezi něž byla zavedena. Jako občanka Nazareta měla povinnosti vůči svému příbuzenstvu a svým sousedům. Měla své povinnosti, ač nezaznamenané, v době, kdy Kristus Pán kázal a hlásal své království. A když opustil tuto zemi, měla povinnosti vůči apoštolům a zvláště vůči evangelistům. Měla povinnosti vůči mučedníkům a vyznavačům, kteří byli ve vězení, vůči nemocným, nevědomým a chudým. A dále měla vyhledati se sv. Janem novou a po-

hanskou krajinu, kde ji potkala šťastná smrt. Avšak dříve než zemřela, jak mnoho musela trpěti za svého života mezi modloslužebnými národy! Jistě andělové sami jí zastiňovali oči před nejhroznějšími zločiny, které musívati potkati. Ano, byla zde zahrnuta povinnostmi – a což je pouhým důsledkem, zahrnuta zásluhami. Všechny její skutky byly dokonalé, všechny byly nejlepší, jak vůbec mohly býti. Nuže, vždycky býti bdělou, ochraňující, horlivou, tak jak jest možno jednati nejen bez hříchu, nýbrž i nejkrásnějším způsobem, v rozličných okolnostech každého dne, znamená život neumdlévající duchaplnosti. Co se týká takového života, Moudrost jest ctností nejpřednější. Tedy pro její utrpení a zarmoucení na pozemské pouti ji můžeme vzývati jako *Virgo prudentissima*.

MARIA JEST „TURRIS EBURNEA“, VĚŽ ZE SLONOVÉ KOSTI

Věž jest stavba, která jest vyšší a nápadnější než ostatní budovy v sousedství. Řekneme-li o člověku, že jest „věží“ mezi svými druhy, chceme tím říci, že oni se zdají malí, srovnáme-li je všechny.

Vzorem této zvláštní velikosti jest Blahoslavená Panna. Protože trpěla silnější a důvěrnější úzkostí a bolestí při mučení a ukřižování Páně než kterýkoli z apoštolů – vždyť byla jeho Matkou! – nyní uvažuj, oč vznešenější byla nad každého ve svém hlubokém smutku. Když náš Pán trpěl v agonii, apoštolé únavou usnuli. Nedovedli zápasit s hlubokou svou beznadějností a a malomyslností; nedovedli ji přemoci, zatemnila, ochrnula a přemohla jejich smysly. A brzy nato sv. Petr ho zapřel, když se ho vojáci ptali, zda-li není jedním z učedníků Páně.

A nebyl jen on sám takovým zbabělcem. Apoštolové jeden jako druhý Pána opustili a uprchli, třebaž sv. Jan se vrátil. Ba ještě víc, ztratili dokonce víru v něho a domnívali se, že všechna velká očekávání, jež v nich vzbudil, rozpadla se v nic. Jak je to odlišné od statečného chování sv. Maří Magdaleny! A ještě více Panny Matky! Je doslova o ní poznamenáno, že *stála* pod Křížem. Neseděla v prachu, nýbrž *stála vzpřímena*, aby

přijímala rány, bodání, jež dlouhé utrpení Synovo jí přinášelo každým okamžikem.

Pro své velkomyslné a šlechetné soutrpení, jest vhodně zpodobena ve srovnání s apoštoly jako Věž. Avšak může někdo říci, že věže jsou ohromné, hrubé, těžké budovy, plné nebezpečí a bez krásy, vystavěné pro případ války, ne pro mír; nemající nic z krásy, uhlazeností a leposti, která jest patrna na Marii. Ano, jest tomu tak, ale proto jest nazvána Věží ze *slonové kosti*, abychom si uvědomili, myslíce na jasnost, čistotu a drahocennost látky, jak výborná jest líbeznost a vznešenost Matky Boží.

MARIA JEST „SANCTA DEI GENITRIX“, SVATÁ BOŽÍ RODIČKA

Jakmile přijmeme z víry velikou základní pravdu, že Maria jest Matka Boží, předkládají se nám v zápětí jiné podivné pravdy jako důsledek. A jedna z nich jest, že Maria byla vyňata z obyčejného údělu smrtelníků, ne že nezemřela, nýbrž že se nestala zemí, popelem, prachem. Zemřít musela a také skutečně umřela, jako umřel její syn božský, neboť byl člověkem. A několik různých důvodů jest proto u svatých spisovatelů, že její tělo, ač na chvíli odděleno od duše a uloženo v hrobě, pohřbeno nezůstalo, nýbrž že bylo opět od Pána našeho se svou duší spojeno a vzkříšeno k novému a věčnému životu v nebeské slávě.

A nejjasnějším potvrzením správného našeho úsudku jest to, že i jiní služebníci boží byli z hrobu vzkříšeni a nemůžeme se domnívati, že by náš Pán někomu poskytl takového privilegia, aniž by ho poskytl též své vlastní Matce.

Bylo řečeno u sv. Matouše, že po smrti Páně na kříži *„hroby se otevřely a mnoho těl zesnulých světců vstalo a vyšedše z hrobů po jeho vzkříšení, vešli do svatého města a ukázali se mnohým“*.¹⁾ Sv. Matouš praví, *„mnoho těl zesnulých světců“*,

¹⁾ Mat. 26. 52. 53.

to jest svatých proroků, kněží a králů z dřívějších dob, vstalo jakoby v anticipaci soudného dne.

Můžeme se domnívat, že Abraham, David, Isaíáš, nebo Ezechiáš by byl tak obšťastněn a ne vlastní Matka Boží? Ona neměla nároku na jeho lásku, měli-li ji jiní? Nebyla mu blíže než největší ze světců starozákonních? A je pochopitelné, že by zákon hrobu mohl být zrušen v těch případech a u ní ne? Právě proto tedy my říkáme s naprostou jistotou, že náš Pán, uchránil-li ji hříchu a jeho následků svým utrpením, neváhal vyhlítnout plnost zásluh právě z téhož utrpení na její tělo stejně jako na její duši.

MARIA JEST „MATER INTEMERATA“, MATKA NEPOSKVRNĚNÁ

Včerejší *úvaha*, která navedla zbožné duše k tomu, aby věřili v nanebevzetí naší Paní po její smrti, aniž by byla nucena čekat na všeobecné vzkříšení o soudném dni, jest plodem učení o jejím Neposkvrněném početí.

Početím neposkvrněným se míní, nejen že se Maria nedopustila vůbec žádného hříchu, ba ani lehkého ani v myšlence, ani v slově, ani skutku, nýbrž že i vina Adamova, která se nazývá jinak hříchem dědičným, nikdy nebyla vinou její, jako jest vlastní všem potomkům a dědicům Adamovým.

Nanebevzetím se míní, že nejenom její duše byla vzata po smrti do nebe, nýbrž i její tělo, takže neodpočívalo dlouho v hrobě, jako odpočívají těla ostatních, ano i velikých světců, která očekávají o dni soudném své zmrtvýchvzkříšení.

Jedním důvodem, proč můžeme věřit, že Panna Maria byla vzata do nebe, jest Kristus sám. Božský Syn miloval ji více, než aby její tělo nechal v hrobě. Druhým důvodem, jež máme nyní před sebou, jest její svatost. Maria nebyla milá našemu Pánu jen tak, jako je matka milá synovi, nýbrž proto, že vynikala svatostí jsouc plna, ba překypujíc milostí. Adam a Eva byli stvoření dokonalí a bez hříchu a byla jim poskytnuta

značná míra Boží milosti, a jakožto důsledek, jejich těla se neměla nikdy rozpadnouti v prach. Až pak, po hříchu, bylo jim řečeno: „*Prach jsi a v prach se obrátíš*“.¹⁾ Když tedy Eva, rozkošná dcera boží, nikdy by se nebyla stala prachem, nebýt jejího provinění, jak bychom mohli říci, že toho daru, jež Eva zhřešivší ztratila, nedostalo se Marii, která nikdy nezhřešila! Čeho se Maria dopustila, že by měla ztratiti výsadu, danou našim prarodičům při stvoření? Mohl by její půvab utrpěti porušení a její zářné zlato býti zatemněno bez určitého důvodu? Naprosto ne. Proto tedy věříme, že byla vzkříšena a ač zemřela na nějakou chvíli, jako umřel náš Pán, jistě jako on, jeho všemohoucností byla z mrtvých vzkříšena.

¹⁾ Gen. 3. 19.

MARIA JEST „ROSA MYSTICA“, RŮŽE TAJEMNÁ

Maria jest nejlíbeznějším květem, jaký vůbec kdy vykvetl v duchovním světě. Je to jen mocí Boží milosti, že z této vyprahlé a opuštěné země vypučely květy svatosti a slávy. A Maria jest jejich Královnou. Jest královnou duchovních květin; proto se nazývá *Růží*, neboť růže jest velmi vhodně nazývána nejkrásnější z celé květeny.

Ba ještě víc, jest nazývána *mystickou* neboli *skrytou* růží („mystický“ totiž znamená „skrytý“, „tajemný“). Jak to, že ona jest před námi skryta více než ostatní světci? Co se míní tímto zvláštním přívlastkem, jež dáváme jedině Marii? Odpověď na otázku přivádí nás k třetímu z důvodů, proč věřit ve znovuspojení jejího svatého těla a duše, a v její nanebevzetí brzy po smrti, místo aby prodlévala v hrobě až do všeobecného zmrtvýchvstání, až do soudného dne.

Jest tomu takto: nebylo-li její tělo vzato do nebe, kde jest? Jak nám může býti skryto? Jak to, že jsme neslyšeli nic o jejím hrobě, že snad jest tu nebo tam? Proč nejsou k němu konány pouti? Proč nemáme relikvií, abychom je mohli předložit jako ostatky jiných svatých? Není-liž to přirozený pud, který nás nutí uctívati místa, kde jsou naši mrtví pohřbeni? Čestně pohřbívá-

me těla našich velikých mužů. Sv. Petr mluví o náhrobku Davidovu jakožto známém za jeho dob, ačkoliv David zemřel před mnoha sty lety. Když tělo Páně bylo snato s kříže, bylo vloženo do hrobu poctivce. Takové cti se též dostalo sv. Janu Křtiteli, o jehož hrobě, všeobecně tehdy známém, mluví sv. Marek. Křesťané od nejdávnějších dob chodili ze všech krajin do Jerusalema, aby uviděli svatá místa. A když minula pronásledování, ještě větší pozornost věnovali tělům svatých, na příklad sv. Štěpána, Marka, Barnabáše, Petra, Pavla a ostatních apoštolů a mučedníků. Jejich těla byla převážena do velkých měst a částky z nich byly posílány na ta nebo ona místa. Proto už od prvních časů až po naše dni vynikající a charakteristickou známkou Církve byla největší láska a úcta k tělům svatých. Nuže, byl-li kdo více než ostatní hoden nejpozoruhodnější péče, byla to naše Paní. Proč tedy neslyšíme nic o těle Blahoslavené Panny a o jejích ostatcích, o každém zvlášť? Proč jest pro nás *skrytou* růží? Bylo by pochopitelné, že ti, kteří byli tak uctivi a starostliví o těla světců a mučedníků, že by nedbali – té, která jest Královnou svatých a Královnou mučedníků, té, která byla Matkou Pána našeho? To je nemožné. Proč, proč tedy jest růží *tajemnou*? Prostě proto, že její svaté tělo jest v nebi, ne na zemi.

MARIA JEST „TURRIS DAVIDICA“, VĚŽ DAVIDOVA

Nejprostěji řečeno, věž jest stavba vybudovaná na obranu proti nepřátelům. David, král israelský, vystavěl za tím účelem pozoruhodnou věž, a stejně jako on jest obrazem nebo typem našeho Pána, tak i jeho věž jest obrazem, zpodobňujícím Matku Boží.

Maria jest nazývána *Věží Davidovou* proto, že tak znamenitě dostála svému úkolu, hájíc svého božského Syna před útoky jeho nepřátel. Byl by roven nekatolíkům, kdo by se domníval, že projevy úcty, již vzdáváme jí, odporují nejvyšší úctě, kterou jsme povinni jemu, totiž že prý podle učení Církve katolické Panna Maria zastínila Ježíše. Avšak tato domněnka jest naprosto lichá.

Neboť jestliže sláva Mariina jest vskutku tak veliká, jak by neměla být sláva toho větší, toho, jenž jest Pánem i Bohem Panny Marie? Vždyť on jest nekonečně nad svou Matkou; a všechna milost, která ji naplnila, jest jen vylití a nadbytek jeho nepochopitelné svatosti. A podívejme se, zdali nás témuž učí historie. Podívejme se na krajiny protestantské, kde odhodili veškeré pobožnosti mariánské už před čtyřmi stoletími pod záminkou, že zvětší slávu jejího Syna, přestanou-li mysliti na ni. Následoval skutečně očekávaný výsledek po rouhavém chování vůči Ma-

rii? Právě naopak – země, které se tak zachovaly, Německo, Švýcarsko, Anglie, přestaly z velké části vůbec ctíti Krista Pána a odpadly od víry v jeho božství, zatím co katolická Církev, kdekoli na světě, vyznává Krista jako pravého Boha a pravého člověka tak rozhodně, jako činila vždycky. A bylo by věru prapodivné, kdyby tomu někdy bylo jinak. Proto jest Maria „*Věží Davidovou*“.

MARIA JEST „VIRGO POTENS“, PANNA MOCNÁ

Převeliký vesmír, na nějž se díváme ve dne v noci, nebo který jmenujeme též světem přirozeným, jest řízen pevnými zákony, jež stanovil Stvořitel a těmito podivuhodnými zákony jest v ustavičném bezpečí před hmotnou katastrofou a škodou. Jeden díl světa může si odporovati s druhým, mohou v něm býti změny vnitřní, avšak díváme-li se na něj jako na celek, jest schopen vytrvati na věky. Proto Žalmista zpívá: „*Založil zemi na základu jejím: nenakloní se na věky.*“¹⁾

Takový jest svět přirozený; jest však ještě jiný svět a daleko podivuhodnější. V něm jest síla, která dovede změnití a podrobiti si svět viditelný, která může zrušiti jeho zákony a obrátiti je proti nim samým; jest to svět andělů a svatých, Církve svaté a jejích dítek – a zbraně, pomocí nichž rozkazují zákonům, jsou mocné modlitby.

Modlitbou může býti učiněno všechno, co přirozeným způsobem je nemožno. Noe se modlil a Bůh řekl, že nikdy už potopa nevytopí lidstvo. Mojžíš se modlil a deset hrozných ran padlo na Egypt. Josue se modlil a slunce se zastavilo. Samuel se modlil a přivolal dolů s nebe oheň. Eli-

¹⁾ Ž. 14. 5.

seus se modlil a mrtvý vstal živ. Ezechiáš se modlil a nesmírné množství vojsk Assyrských bylo poraženo a zahynulo.

Proto jest Blahoslavená Panna nazývána *Mocnou*, ba někdy *Všemocnou*, neboť má více než kdo jiný, více než všichni andělé a světci, veliký a převládající dar modlitby. Nikdo nemá takového přístupu k Všemohoucímu jako jeho Matka, nikdo nemá takových zásluh jako ona. Její Syn jí neodepírá nic, oč prosí; a v tom jest její síla. Pokud ona chrání Církev, ani výšiny a hlubiny, ani lidé a mocnosti, ani velcí králové, ani dovednost lidská, ani násilí národů nemůže nám uškoditi. Neboť lidský život je krátký, Maria však vládne v nebesích, Královna na věky.

MARIA JEST „AUXILIUM CHRISTIANORUM“, POMOCNICE KŘESŤANŮ

Slavná naše královna od té doby, co byla vzata na nebesa, prokázala nespočetně mnoho služeb vyvolenému lidu Božímu na zemi a jeho Církvi svaté. Název „*Pomocnice křesťanů*“ vztahuje se na ty služby, z nichž Posvátný úřad uvádí pět, vzpomínaje a odvolávaje se na příhody, pro které Maria jest tak nazývána, uváděje je více méně v souvislost s růžencem.

První zázrak se stal tehdy, když sv. Dominik zavedl pobožnost sv. růžence, když s pomocí Blahoslavené Panny přemohl a vyhladil hroznou heresi albigenských v jižní Francii.

Druhým zázrakem bylo veliké vítězství křesťanského loďstva nad mocným sultánem tureckým, které bylo dopřáno jako odpověď na prosby papeže sv. Pia V. a na modlitby růžencových bratrstev po celém světě křesťanském. Na věčnou památku tohoto podivuhodného milosrdenství papež Pius vložil invokaci „Auxilium christianorum“ do mariánských litanií. A papež Řehoř XIII., jeho nástupce, zasvětil první neděli říjnovou, den to vítězství, Panně Marii Růžencové. (Nyní slaví se 7. října.)

Po třetí dle slov Posvátného úřadu: „slavné vítězství získané u Vídně pod ochranou Blaho-

slavené Panny nad nejukrutnějším sultánem tureckým, který šlapal po šíjích křesťanů. Na věčnou památku tohoto dobrodiní papež Innocent XI. zasvětil neděli v oktávu Narození Panny Marie jejímu vznešenému *Jménu*." (Teď se slaví 12. září.)

Čtvrtý případ její pomoci bylo vítězství opět nad nespočetným vojskem tureckým v Uhrách na svátek sv. Marie Sněžné; byla to odpověď na slavné pobožnosti růžencových bratrstev. Při této příležitosti papež Klement XI. a Benedikt XIII. novou ctí a výsadami obdařili pobožnost sv. Růžence.

A po páté pomohla Panna Maria, když znovu pozvedla papežskou moc časnou, na začátku století 19. po pádu Napoleona I., císaře francouzského, který odvedl totiž papeže ze Svatého města do zajetí. Na památku svého vysvobození papež Pius VII. vyvolil 24. květen, den onoho milosrdenství, za svátek *Pomocnice křesťanů* na ustavičné díkůvzdání.

MARIA JEST „VIRGO FIDELIS“, PANNA VĚRNÁ

Tato invokace Blahoslavené Panny jest jedna z těch, které patří výlučně Marii a to od té doby, kdy byla vzata na nebe a slavně korunována po pravici svého božského Syna. Jakým způsobem jí náleží, jasně poznáme, když rozvážíme některé z příkladů, jež uvádí Písmo svaté, mluvíc o věrnosti.

Slovo *věrnost* znamená oddanost představenému nebo přesnost v plnění svých povinností. V tomto druhém významu hodí se též všemohoucímu Bohu samému, jenž ve své veliké lásce, kterou nás miluje, ráčil omeziti svou vlastní moc, dáváje nám své slovo, že nás chce ochraňovat ve všech zkouškách a pokušeních, zvolíme-li si ho za svůj podíl a vložíme-li sami sebe v jeho ruce, a že nás bezpečně přivede do nebe. A aby nám dodal odvahy a nadchnul nás, připomíná nám na mnohých místech Písma, že on jest Bohem *věrným, věrným* Stvořitelem.

A tak i jeho praví světci a služebníci mají zvláštní přívlastek „věrnosti“, že jsou věrni jemu a On jim, že jsou prostě poslušni jeho vůle, horlíce o jeho čest, pečlivě zachovávající posvátné zájmy, které on jim svěřil. Abrahám jest nazýván věrným, Mojžíš jest prohlášen věrným v celém svém domě, David z téhož důvodu jest zván

„*mužem podle božího srdce*“,¹⁾ sv. Pavel opětuje díky, že „Bůh ukázal se mu věrný“, a o soudném dni Bůh řekne všem, kdož dobře zacházeli se svými talenty: „*Dobře, služebníku dobrý a věrný*“.²⁾

Maria podobně vynikajícím způsobem jest věrna svému Pánu a Synu. Nikdo ať se nedomnívá ani na okamžik, že ona není svrchovaně horliva o jeho čest a ať si nekatolíci nemyslí, že povýšiti ji je tolik, co býti nevěrný Ježíši. Její věrní služebníci jsou ještě věrnější jemu, neboť stejně jako se odměňuje svým přátelům, stejně musila by považovati ne za přítele, nýbrž za zrádce toho, kdo by jí dával přednost před Synem. Jako on jest horlitem o její čest, tak ona horlí o slávu jeho. On jest Pramenem milosti a všechny její dary jsou z jeho dobrotivosti. Ó Maria, uč nás vždy ctíti Syna tvého jako jediného Stvořitele a nauč nás svým pobožnostem, ze všech tvorů nejomilostnější, Maria!

¹⁾ Skutk. 13. 22.

²⁾ Mat. 24. 21.

MARIA JEST „STELLA MATUTINA“, HVĚZDA JITŘNÍ

*Hvězda jitřní – po černé noci,
avšak zvěstující slunce.*

Jaký jest nejpráhodnější, nejúplnější symbol vzatý ze světa smyslového a viditelného, který by byl s to, představití nám všechnu blaženost onoho světa vyššího, jenž jest za našimi vjemy tělesnými? Jaká máme nejvěrnější znamení a příslibení zde na zemi, ač mohou být velmi slaboučká, že den ke dni chováme naději, uviděti den překrásný a vzácný? Ať jsou jakákoliv, jistě Požehnaná Matka Boží si je může připočítati jako svá vlastní. A je tomu tak: dva symboly jsou jí připsány jako její zvláštní jména v Litaniích, symbol hvězdy na nebi a symbol květiny na zemi. Maria jest zároveň *Rosa mystica a Stella matutina*.

Ač se jí oba názory stejně dobře hodí, přece „Hvězda jitřní“ je krásnější a to ze tří důvodů.

Za prvé, růže patří zemi, avšak hvězda má místo na nebi; a Maria již neprodlévá v tomto dolním světě. Žádná změna nepostihne hvězdy nahoře, ani rozběsněný oheň ani voda ani země ani zduch. A zjevují se nám vždy zářné a podivné, nad všemi krajinami naší zeměkoule, nad všemi rasami lidskými.

Za druhé, růže má život zcela kratičký; její zánik jest tak jistý jako její líbeznost a vůně, když se zplna rozvila. A Maria jako hvězdy vytrvá na věky, stejně zářící nyní jako o dni svého nanebevzetí, stejně čistá a dokonalá někdy, až soudit přijde její Syn.

A za třetí, jest to jen Mariina výsada, že jest hvězda *jitřní*, která ohlašuje slunce. Nesvítí pro sebe, ani sama ze sebe, nýbrž jest odleskem svého i našeho Vykupitele a oslavuje jej. Zjeví-li se v temnotách, víme, že on jest na blízku. On jest alfa a ómega, první a poslední, začátek a konec. Hleď, přichází rychle, s odměnou svou přichází, aby odplatil každému podle skutků jeho. *Vpravdě přicházím rychle.*¹⁾ Amen. Přijď, ó Pane Ježíši!

¹⁾ Zjev. 22. 20.

I.

1. Těžko jest vžít se v myšlení člověka, který *rozumí* učení o Neposkvrněném početí a přece něco namítá proti němu, a je mi až stydno dále o tom mluvit. Vytýkali mi, že jsem hájil toto učení v jedné ze svých prvních knih před dvaceti lety. Avšak právě tento fakt poslouží mi k obhajobě proti výtce, neboť jak mně to nemělo být snadné tehdy, je-li věc skutečně nesnadno pochopitelná.

2. Což neuvážil onen můj odpůrce, že Eva byla stvořena bez hříchu dědičného? Nuže, proč ho to přímo neudeřilo? Byl by ochoten *uctívati* Evu v tomto stavu milosti? Proč ne tedy Marii?

3. Což nevěří, že sv. Jan Křtitel měl milost Boží, t. j. byl znovuzrozen, dříve než se narodil? Co jiného věříme o Marii, než že jí dána byla milost od prvního okamžiku jejího bytí.

4. Neříkáme, že by Maria nevděčila za svou spásu smrti svého Syna. Ba naopak, tvrdíme, že Maria ze všech dítek Adamových jest v nejplnějším smyslu plodem a koupí jeho umučení. Kristus Pán pro ni učinil daleko více než pro jiné. Těm dal milosti a znovuzrození v jistém *okamžiku* jejich pozemského života, jí při nejprvnějším počátku.

5. Neoddělujeme její *přirozenosti* od přirozenosti ostatních lidí. Ačkoliv ji neradi jmenujeme, jak praví sv. Augustin, v jedné rovině s těmi, o nichž platí zmínka o hříchu, přece jistě by byla bývala křehkým stvořením, jako Eva, *bez* milosti boží. Přehojný dar milosti učinil ji tou, jaká byla hned na počátku. Nebyla to její přirozenost, která jí zabezpečila vytrvalost, nýbrž nadbytek milosti, která bránila přiroze-

nosti jednati tak, jak přirozenost jednati je vždy nakloněna. Není rozdílu v druhu mezi ní a námi, ačkoliv je nepochopitelný rozdíl ve *stupni*. Ona i my jsme prostě zachráněni milostí Kristovou. – Proto nevím opravdu, abych mluvil upřímně, *v čem* je nesnáz. Dodávám, že ono učení není mé vlastní, soukromé. Nikdy jsem neslyšel o katolíku, který by měl jiného mínění. Ani jsem neslyšel, že by kdo jiné mínění podporoval.

II.

Dále, bylo to učení prvotní? Víme, že se k zjevení nemůže nic přidati. Bylo dáno jednou pro vždy – avšak čím více věků uplynulo, tím lépe a jasněji se rozumí tomu, co bylo dáno jednou provždy. Největší svatí Otcové a Světci byli na omylu v tom smyslu, že o věcech, které nebyly ještě prozkoumány a Církev o nich nic neprohlásila, nedosti přesnými výrazy projevovali svá mínění. Na příklad:

1. Athanášské vyznání víry praví, že Syn jest „*immensus*” (v protestantské versi „nepochopitelný”). Biskup Bull, jinak obhájce přednicejských Otců, diví se, že skoro všichni zdají se býti *neznalými* neviditelnosti a nezměrnosti Božského Syna. Zdali také já myslím aspoň na chvílku, že toho byli neznalí? Ne, jen tolik se domnívám, že mluvili nedůsledně, neboť odporovali jiným bludům a nepozorovali toho, co řekli. Když však vyvstal blud ariánský a viděli, jak bludaři využili jejich slov, odvolali je.

2. Zdá se, že velcí Otcové čtvrtého století, aspoň většina jich, soudí o lidské přirozenosti Pána našeho, že byl v mládí *neznalý* a že sílil v učení, jak prý to o něm říká sv. Lukáš. Toto učení bylo *zavrženo* Církví v následujícím století, když povstali monofysité.

3. A stejně jsou známi někteří Otcové, kteří jak se zdá, popírají hřích dědičný, věčné tresty atd.

4. Dále proslavený symbol „*consubstantialis*” – „soudstatný”, patřící Synovi, jak jest v kředu nicejském, byl *odsouzen* velikým koncilem antiošským, na němž byli i světové, už před sedmi sty lety. Proč? Protože onen koncil mínil tím slovem něco jiného.

Nuže, co se týče nauky o Neposkvrněném početí, bylo toto učení *zahrnuto* v dřívějších dobách, nikdy však nebylo popřeno. Ve středověku bylo popřeno od sv. Tomáše a sv. Bernarda, leč oni chápali to slovo v naprosto jiném smyslu, než jak ho Církev nyní užívá. Rozuměli tomu ve vztahu k Matce Páně a mysli, že to odporuje Písmu: „a v hříších počala mě matka má”, kdežto my nemluvíme o Neposkvrněném početí leč jen ve spojení s Marií. Ostatní nauky (proti nimž i sv. Tomáš a sv. Bernard se stavěli) jsou skutečně heretické.

III.

Co se týká jen zběžného poznání naší blahoslavené Panny, často opakovaný rozdíl mezi Marií a Evou se zdá vskutku velmi silný. Byl shledán u sv. Justina, sv. Irenea a Tertulliana, u tří nejranějších Otců a to ve třech rozdílných světadílech, v Gallii, Africe a Syrii. Na příklad: „Pouto vytvořené neposlušností Evinou bylo rozvázáno poslušností Mariinou; co panenská Eva svázala skrze svou nevěru, Panna Maria rozvázála svou věrou.” Jinde: „Panna Maria se stala zástupcem (Paraklétem) panenské Evy, protože jako lidstvo bylo spoutáno smrtí *skrze* pannu, *skrze* pannu může býti zachráněno, aby byla totiž udržena rovnováha, neposlušnost panny skrze poslušnost druhé panny.”

(Sv. Ireneus Haer. v. 19.) Nebo: „Jako Eva, stavši se neposlušnou, stala se příčinou smrti sobě i *všemu lidstvu*, tak Maria nesouc předurčeného člověka, jsouc stále panou, pro svou poslušnost se stala **PŘÍČINOU SPÁSY** jak sobě, tak všem lidem.” A ještě dále: „Eva jsouc panna a neporušená porodila neposlušnost a smrt, Panna Maria však majíc víru a radost, když Gabriel jí přinesl zvěstování, odvětila: *staniž se mi podle slova tvého*”. Na konec: „Co poskvrnila Eva nevěrou, Maria věrou očistila.”

1. Nuže, můžeme popřít, co vidíme z těchto Otců, kteří jsou nejprvnější z prvních, že Maria jest *typem ženy* jako Eva, že obě byly vybaveny zvláštními dary milosti a že Maria se zdarem obstála tam, kde Eva poklesla?

2. A jaké světlo vrhají na učení o dvou žebřích sv. Alfonsa, o němž se děje někdy zmínka! Vidíte podle těchto nejdávnějších Otců, že Maria *odčinila*, čeho se dopustila Eva; lidstvo jest zachráněno *skrze* Pannu; *poslušnost* Mariina stala se příčinou spásy všemu lidskému pokolení. Ba ještě víc, přesný způsob, jakým to Maria činí, jest označen v názvu, jímž Marii volají nejstarší Otcové: orodovnice. Téhož slova se užívá o našem Pánu a Svatém duchu Pána našeho, když za nás oroduje ve své vlastní osobě, o Duchu svatém, když oroduje *skrze* světce. To jest *bělostná* cesta, kdežto vlastní a zvláštní cesta Páně jest cesta *krvavá*, totiž v přinášení oběti.

3. A ještě dále, jaké světlo vrhají tyto stránky na dva Texty! Naše čtení zní: „*Ona potře hlavu tvou*”. Nuže, sám tento fakt naší verse „ona potře” má svou váhu, neboť proč by právě naše čtení nemělo býti správné? Vezmi konkordanci Písma a viz, jak Písmo celé souvisí, když je vykládáme. O boji mezi ženou a hadem se mluví v Genesi. *Kdo* jest hadem? Nikde to Písmo neříká, až v 12. kapitole

Apokalypsy. Tam jest konečně po prvé vyloženo, že „*hadem*” se míní zlý duch. Nuže, za jakých okolností se to uvádí? Proč *opět* u vidění Ženy, jeho nepřítelkyně – a zase jako v prvé zjevení v Genesi žena má „*símě*”, tak zde má „*dítě*”. Můžeme tedy říci, že ona žena z třetí kapitoly Genese jest Maria? A je-li tomu tak, a je-li naše čtení správné, prvé proroctví, které vůbec bylo dáno, staví proti sobě druhou a první ženu – Marii a Evu, stejně jako to činí sv. Justin, sv. Ireneus a Tertullian.

4. Ba ještě víc, pozoruj přímý vztah tohoto proroctví k Neposkvrněnému početí. Byl *boj* mezi Ženou a Hadem. Co nejpřesněji se to naplnilo, když nebyla Maria poskvrněna ani stínem hříchu a když neměla s hříchem pranic společného – neboť kdo hřeší, natolik má společného s ďáblem, natolik hřeší.

IV.

A teď bych chtěl upozornit, *proč* takto uvádím Otce a Písma. Ne proto, abych *dokazoval* nauku, nýbrž abych ji zbavil oné obludné nepravěpodobnosti, která může učinit člověka skrupulantem, aby ji nepřijal, když Církev ji prohlásí. Nějaký protestant je ochoten říci: „Ó, já skutečně nikdy, nikdy nechci přijmout takovou nauku z rukou Církve a raději bych tisíckrát a tisíckrát dokázal, že Církev mluví falešně, než aby byla tak hrozná nauka pravdivá. „Nuže, můj dobrý muži, PROČ? Neodbihej od věcí v tak podivném jednání, jako kůň, plašící se před tím, čeho nezná. Rozvažuj, co jsem řekl. Je to konec konců *určitě* iracionální? Je to *určitě* proti Písmu, je to *určitě* proti nejstarším Otcům, je to *určitě* modloslužebné? Nemohu se udržet smíchu, když kladu tyto otázky. Avšak pověz radě-

jí, nemůže se *něco* říci v prospěch nauky z rozumu, ze zbožnosti, ze starobylosti, z inspirovaného Textu? Ano, můžete nevidět vůbec žádného důvodu, proč věřit hlasu Církve; můžete ještě nedosáhnout víry v ni, avšak co má tato nauka zde na zemi společného s *otřesením* vaší víry v ni, máte-li ji, nebo co má společného s tím, že jste jí chladně odmítnut, začal-li jste se domnívat, že *může* být od Boha, toho nedovedu pochopit. Mnohé, mnohé nauky jsou daleko těžší než nauka o Neposkvrněném početí. Nauka o dědičném hříchu je nevýslovně těžší. Právě Maria nemá této obtíže. *Není* obtížné věřit, že duše je spojená s tělem bez dědičného hříchu, ale daleko větší tajemství je, že miliony a miliony lidí se rodí s ním. Naše učení o Marii má právě o jednu nesnáz méně než naše učení o lidském pokolení „in genere”.

Pravím naprosto otevřeně: může býti o soudném dni mnoho prominuto dobrým i špatným, že nebyli katolíky, *jedině* však nemohu pochopiti řeč: „Pane, nauka o Neposkvrněném početí byla tak abstraktní, co se týče Tvé milosti, tak nedůsledná, co se týče Tvého utrpení, v takovém rozporu s Tvým slovem v Genesi a Apokalypse, tak nepodobná učení Tvých prvních světců a mučedníků, že jsem měl právo (!) zavrhnouti ji za každou cenu, i Tvou Církev, protože jí učila. Jest to taková nauka, že pokud se jí týče, můj vlastní úsudek mě plně ospravedlnil, že jsem odpořoval soudu Církve. A tím se obhajuji, že jsem žil a zemřel jako protestant !“

OBSAH

ÚVOD

1.	Květen – měsíc příslibení	9
2.	Květen – měsíc radosti	11

NEPOSKVRNĚNÉ POČETÍ

3.	Maria jest Virgo purissima, Panna nejčistší	13
4.	Virgo praedicanda, Panna slavná	15
5.	Mater admirabilis, Matka podivuhodná	18
6.	Domus aurea, Dům zlatý	20
7.	Mater amabilis, Matka přemilá	22
7.	Rosa mystica, Růže tajemná	25
8.	Virgo veneranda, Panna ctihodná	28
9.	Sancta Maria, Svatá Maria	30

ZVĚSTOVÁNÍ

10.	Maria jest Regina angelorum, Královna andělů	33
11.	Speculum justitiae, Zrcadlo spravedlnosti	35
12.	Sedes sapientiae, Stolice moudrosti	37
13.	Janua coeli, Brána nebeská	40
14.	Mater Creatoris, Matka Stvořitele	42
15.	Mater Christi, Matka Kristova	45
16.	Mater Salvatoris, Matka Spasitele	48

BOLESTIPLNÁ

17.	Maria jest Regina martyrum, Královna mučedníků	51
18.	Vas insigne devotionis,
Nádoba vznešené pobožnosti	53
19.	Vas honorabile, Nádoba počestná	55
20.	Vas spirituale, Nádoba duchovní	57
21.	Consolatrix afflictorum,
Potěšení zarmoucených	59
22.	Virgo prudentissima, Panna nejmoudřejší	61
23.	Turris eburnea, Věž ze slonové kosti	63

NANEBEVZETÍ

24.	Maria jest Sancta dei Genitrix, Svatá boží rodička	65
25.	Mater intemerata, Matka neposkvrněná	67
26.	Rosa mystica, Růže tajemná	69
27.	Turris Davidica, Věž Davidova	71
28.	Virgo potens, Panna mocná	73
29.	Auxilium Christianorum, Pomocnice křesťanů	75
30.	Virgo fidelis, Panna věrná	77
31.	Stella matutina, Hvězda jitřní	79

MEMORANDUM

Nr. 2610.

Ex Consistorio Episcopali Brunae die 19. martii 1936.

Nihil obstat.

**Msgre Dr. Carolus Skoupý,
censor.**

Imprimatur

**† Josephus,
Episcopus.**

T A T O R O Z J Í M Á N Í
O P A N N Ě M A R I I

napsal kardinál John Newman,
přeložil a památce své matky
Veroniky věnoval Jan Dokulil.

Dřevoryty od Michaela Floriana.

Pro edici Akord v Brně jako

35. svazek písmem Garamond

vytiskl Jan Mucha ve Velkém

Meziříčí 1. P. 1946 v nákladu

3000 exemplářů. Cena Kčs 27.—

II. vydání. D e o g r a t i a s .